ONDERZOEKSRAPPORTAGE

WarmtelinQ Rijswijk-Leiden

Nederland werkt aan een duurzame toekomst waarbij minder fossiele energie wordt gebruikt. Hiervoor zijn nieuwe manieren nodig om woningen en gebouwen op een duurzame manier te verwarmen. WarmtelinQ werkt samen met de provincie Zuid-Holland aan de aanleg van een ondergrondse warmteleiding door een groot deel van de provincie. Deze warmwaterleiding kan de restwarmte uit de Rotterdamse haven vervoeren, zodat de restwarmte kan worden gebruikt voor het verwarmen van huizen en bedrijven. De transportleiding doorkruist het grondgebied van verschillende gemeenten en heeft invloed op inwoners, maatschappelijke stakeholders en gemeentebesturen. WarmtelinQ en provincie Zuid-Holland willen daarom die verschillende groepen actief betrekken bij en informeren over dit proces. In hoeverre zijn inwoners al bekend met WarmtelinQ? En hoe willen zij op de hoogte blijven van en betrokken blijven bij het project? Daarover gaat deze rapportage.

74% van de invullers blijft graag op de hoogte van de aanleg van WarmtelinQ Rijswijk-Leiden

Datum	Respondenten	In opdracht van
12 mei 2023	1.668	**WarmtelinQ**

citisens

In deze rapportage

INHOUDSOPGAVE

Aanleiding onderzoek **3**

Belangrijkste resultaten **5**

1) Invullers positief over participatiemomenten 5
2) Nieuwe betrokkenen zijn positief over warmtenet 5
3) Behoud van groen en duurzaamheid bij aanleg is belangrijk voor inwoners 5
4) Inwoners blijven graag op de hoogte 5

Resultaten inwonersconsultatie **6**

Gemeenten **41**

Onderzoeksverantwoording **44**

Aanleiding onderzoek

HOOFDSTUK 1

WarmtelinQ Rijswijk-Leiden

Nederland werkt aan een duurzame toekomst waarbij minder fossiele energie wordt gebruikt. Hiervoor zijn nieuwe manieren nodig om woningen en gebouwen op een duurzame manier te verwarmen. WarmtelinQ werkt samen met de provincie Zuid-Holland aan de aanleg van een ondergrondse warmteleiding door een groot deel van de provincie. Deze warmwaterleiding kan de restwarmte die vrijkomt bij fabrieksprocessen in de Rotterdamse haven vervoeren. Lokale warmtenetten kunnen op de leiding worden aangesloten, waarmee ongeveer 120.000 woningen en bedrijven in Zuid-Holland verwarmd kunnen worden.

De transportleiding doorkruist het grondgebied van verschillende gemeenten en heeft invloed op inwoners, maatschappelijke stakeholders en gemeentebesturen. WarmtelinQ en provincie Zuid-Holland willen daarom deze verschillende groepen actief betrekken bij en informeren over dit proces.

Begin 2022 is onder de inwoners van de betreffende gemeenten een inwonersconsultatie uitgezet. Een jaar later zijn een aantal participatiemomenten voor inwoners georganiseerd. Dit vervolgonderzoek heeft meerdere doelen. Ten eerste is dit het evalueren van de participatiemomenten tot nu toe: aan inwoners die al betrokken zijn geweest bij WarmtelinQ werd gevraagd hoe zij de verschillende manieren van participatie hebben ervaren. Aan de andere kant had de vragenlijst informatieve onderdelen voor invullers die nog niet bekend waren met WarmtelinQ. Het laatste deel van de vragenlijst ging over toekomstige betrokkenheid: wat voor informatie ontvangen inwoners het liefst? En hoe willen zij meepraten over de plannen? Deze vragen worden beantwoord in deze rapportage.

Onderzoek in 10 gemeenten

De vragenlijst was in te vullen via denkmeeoverwarmtelinq.nl. Het onderzoek is uitgezet onder inwoners van tien in gemeenten in de provincie Zuid-Holland: Den Haag, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Leidschendam-Voorburg, Oegstgeest, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude. Inwoners zijn op verschillende benaderd voor het onderzoek. Allereerst werden de leden van het Citisens panel die in het doelgebied wonen via een e-mail voor het onderzoek uitgenodigd. Ook inwoners die vorig jaar bij de inwonersconsultatie hadden aangegeven opnieuw benaderd te willen worden voor een online vragenlijst hebben een uitnodiging via e-mail ontvangen. Daarnaast liep er een online campagne op de websites van DPG Media (AD en NU.nl), Facebook en Instagram gedurende de looptijd van het onderzoek. Als laatste hebben verschillende gemeenten binnen het doelgebied het onderzoek gedeeld op hun eigen kanalen.

1.668 respondenten

Uiteindelijk hebben de antwoorden van 1.668 respondenten geleid tot de inzichten in deze rapportage. Via verschillende verificatiemethoden zijn dubbele invullers en invullers buiten het doelgebied van het onderzoek uit de resultaten gefilterd. Verdere toelichting op het aantal respondenten en de analyse leest u in de onderzoeksverantwoording. Een bijlage met een uitdraai van de open antwoorden wordt apart aangeleverd.

Belangrijkste resultaten

HOOFDSTUK 2

1) Invullers positief over participatiemomenten

Over het algemeen zijn invullers positief over de verschillende manieren waarop zij betrokken zijn bij WarmtelinQ in het afgelopen jaar. Zo vond driekwart van de invullers de inwonersconsultatie van 2022 een goede manier om betrokken te worden. Een derde geeft aan hierdoor positiever te zijn gaan denken over WarmtelinQ. Ook de nieuwsbrief wordt goed beoordeeld: ruim vier van de vijf ontvangers die de vragenlijst invulden vinden dit een goede manier om op de hoogte te blijven.

2) Nieuwe betrokkenen zijn positief over warmtenet

Invullers die nog niet eerder van WarmtelinQ hadden gehoord of hier nog niet betrokken bij zijn geweest, zijn daarentegen wel bekend met een warmtenet: meer dan acht op de tien van deze groep invullers weet wat dit is. Een vergelijkbaar aantal invullers vindt het gebruiken van restwarmte uit de Rotterdamse haven voor woningen en gebouwen een (heel) goed idee.

3) Behoud van groen en duurzaamheid bij aanleg is belangrijk voor inwoners

Als er werkzaamheden bij hun in de buurt plaatsvinden, vinden vier op de tien inwoners het belangrijk dat bestaand groen wordt behouden. Niet alleen het behoud van groen vinden zij belangrijk, een derde zou ook graag meer groen zien bij de herinrichting na de aanleg. Ook wil twee vijfde dat de aanleg van WarmtelinQ duurzaam gebeurt. Acht op de tien invullers heeft interesse in meepraten over aanpassingen bij hen in de buurt.

4) Inwoners blijven graag op de hoogte

Driekwart van de invullers wordt graag op de hoogte gehouden van de plannen van WarmtelinQ. Hierbij gaat de voorkeur uit naar een digitale nieuwsbrief, gevolgd door een brief in de bus. Informatie over werkzaamheden ontvangt een meerderheid het liefst van hun eigen gemeente. Eén op de vijf invullers wil ook graag meepraten over de plannen. Meer dan twee derde doet dit het liefst weer via een online vragenlijst, maar ook een bewonersbijeenkomst is populair: zes op de tien invullers praat graag op die manier mee.

Resultaten inwonersconsultatie

HOOFDSTUK 3

Op de volgende pagina's vindt u de uitkomsten van het onderzoek. Per vraag worden de resultaten van de totale groep respondenten weergegeven. Waar mogelijk zijn de antwoorden uit de inwonersconsultatie van 2022 ook weergegeven voor vergelijking. Vanwege routing in de vragenlijst is niet elke vraag gesteld aan alle deelnemers. Per vraag staan dan ook verschillende aantallen invullers genoemd en is, indien van toepassing, aangegeven aan welke groep de vraag is gesteld. Door afronding tellen de weergegeven percentages per vraag niet altijd tot precies 100% op. In het geval van meerkeuzevragen ligt het totaal van de weergegeven percentages daarentegen hoger dan 100%. Door de routing zijn er bij sommige vragen minder dan 100 respondenten. In deze gevallen zijn de gehele aantallen gerapporteerd, in plaats van de percentages. Tot slot is de categorie 'Weet ik niet / geen mening' alleen toegevoegd als deze extra inzichten biedt.

Bekendheid en betrokkenheid WarmtelinQ

Het onderzoek begon met een aantal vragen om vast te stellen in hoeverre inwoners al met WarmtelinQ in aanraking zijn gekomen. Als eerste is aan invullers gevraagd of zij voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst bekend waren met WarmtelinQ. Aan inwoners die zijn uitgenodigd omdat zij de inwonersconsultatie invulden in 2022 is deze vraag niet gesteld. Zes op de tien invullers zijn bekend met WarmtelinQ, terwijl dit voor twee vijfde van de invullers niet het geval is.

Was u voor het invullen van deze vragenlijst bekend met WarmtelinQ?
Enkele keuze (n = 1.533, niet aan invullers die vorig jaar de vragenlijst invulden)

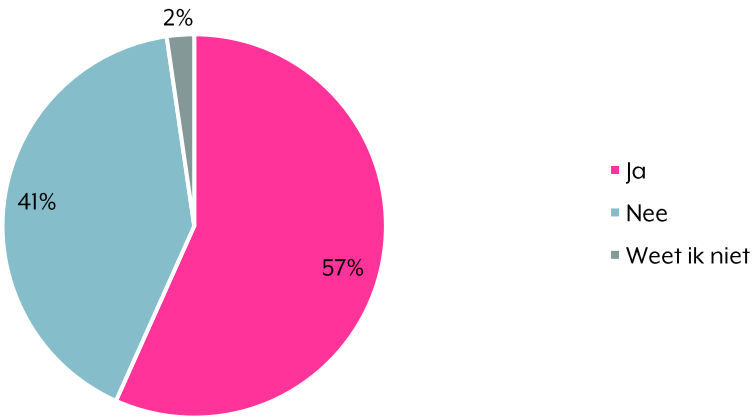

	%
Ja	*57%*
Nee	*41%*
Weet ik niet	*2%*

Van invullers die bekend waren met WarmtelinQ heeft twee vijfde eerder informatie ontvangen of meegedacht over de plannen voor WarmtelinQ. Voor een vergelijkbaar aantal invullers is dit niet het geval, omdat zij niet wisten dat het mogelijk was op de hoogte te blijven of mee te denken. Eén op de tien invullers heeft geen informatie ontvangen en niet meegedacht, omdat zij hier geen behoefte aan hadden. Nog eens 5% weet niet meer of zij eerder informatie hebben ontvangen of hebben meegedacht over de plannen van WarmtelinQ.

Heeft u eerder informatie ontvangen of meegedacht over de plannen voor WarmtelinQ tussen Rijswijk en Leiden? *Enkele keuze* (n = 869, alleen invullers die bekend waren met WarmtelinQ)

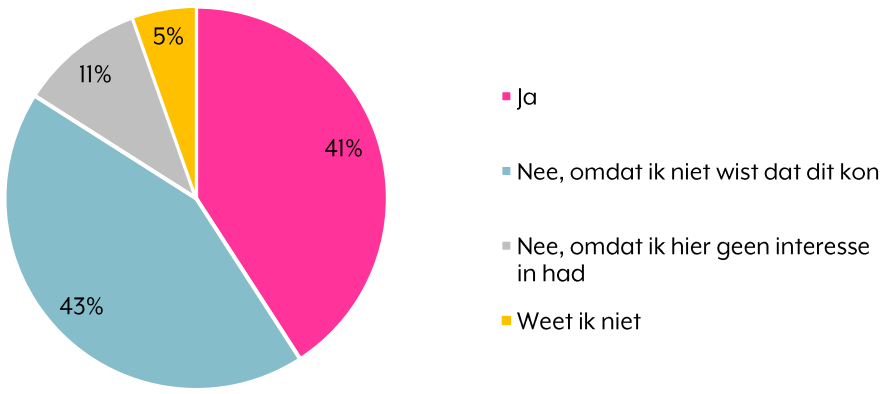

	%
Ja	*41%*
Nee, omdat ik niet wist dat dit kon	*43%*
Nee, omdat ik hier geen interesse in had	*11%*
Weet ik niet	*5%*

Participatiemomenten

Sinds de vorige inwonersconsulatie in 2022 zijn een aantal participatiemomenten georganiseerd, waaronder een online webinar en gebiedsgesprekken. Aan invullers die bij de vorige vraag aangaven informatie te hebben ontvangen of meegedacht te hebben over de

plannen voor WarmtelinQ is gevraagd op welke manier zij dit hebben gedaan. Deze vraag is ook gesteld aan invullers die zijn uitgenodigd omdat zij vorig jaar bij de inwonersconsultatie lieten weten vaker een online vragenlijst in te willen vullen.

Het grootste deel van de invullers, bijna twee derde, heeft meegedaan aan de inwonersconsultatie in april 2022. Daarnaast ontvangen vier op de tien invullers de nieuwsbrief van WarmtelinQ. Een vijfde van de invullers geeft aan op een andere manier betrokken te zijn geweest dan de genoemde opties. Deze invullers noemen dat zij over WarmtelinQ hebben gelezen in de krant, of dat ze van het project op de hoogte zijn omdat zij hier via hun werk mee in aanraking zijn gekomen, bijvoorbeeld als gemeenteraadslid of als ambtenaar.

Op welke manier was u betrokken bij de plannen voor WarmtelinQ? *Meerkeuze* (n = 425, alleen invullers die eerder betrokken waren bij WarmtelinQ)

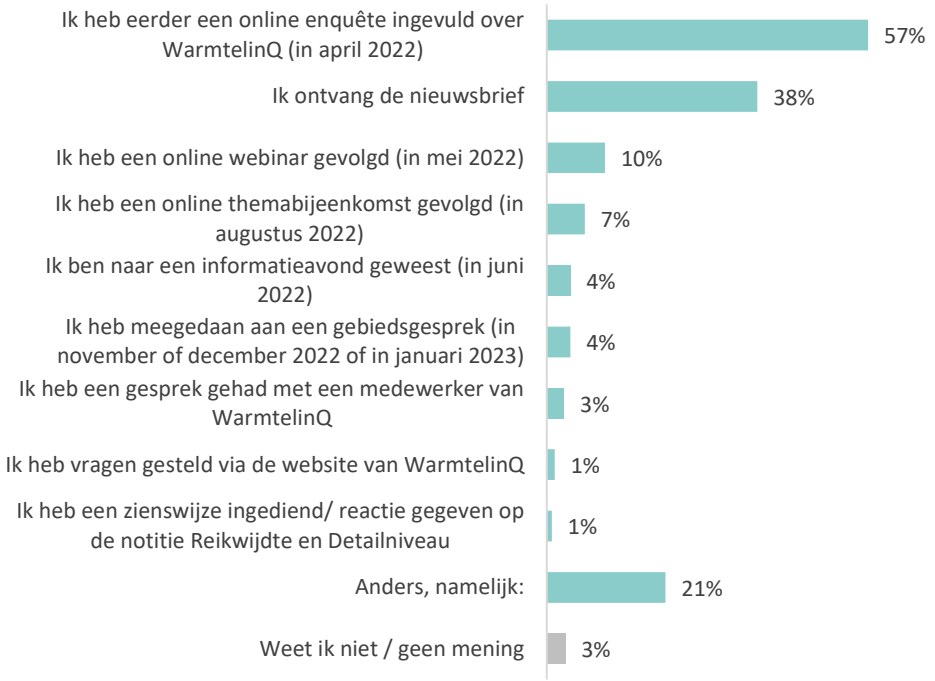

	%
Ik heb eerder een online enquête ingevuld over WarmtelinQ (in april 2022)	*57%*
Ik ontvang de nieuwsbrief	*38%*
Ik heb een online webinar gevolgd (in mei 2022)	*10%*
Ik heb een online themabijeenkomst gevolgd (in augustus 2022)	*7%*
Ik ben naar een informatieavond geweest (in juni 2022)	*4%*
Ik heb meegedaan aan een gebiedsgesprek (in november of december 2022 of in januari 2023)	*4%*
Ik heb een gesprek gehad met een medewerker van WarmtelinQ	*3%*
Ik heb vragen gesteld via de website van WarmtelinQ	*1%*
Ik heb een zienswijze ingediend/reactie gegeven op de notitie Reikwijdte en Detailniveau	*1%*
Anders, namelijk:	*21%*
Weet ik niet / geen mening	*3%*

Over de verschillende manieren waarop inwoners betrokken zijn geweest bij WarmtelinQ zijn vervolgvragen gesteld. Zo is aan invullers gevraagd of zij deze manier een goede manier vonden om betrokken te zijn, hun toelichting hierop en of zij hierdoor positiever of negatiever zijn gaan denken over het project WarmtelinQ.

Een meerderheid van de invullers die meededen aan de inwonersconsultatie in 2022 vonden dit een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ. Driekwart van de invullers is het met deze stelling eens. Eén op de tien invullers vond de online enquête geen goede manier om betrokken te worden. Nog eens een tiende is neutraal.

Wat vindt u? Ik vond het invullen van de online enquête een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ *Slider zevenpuntsschaal* (n = 244, alleen deelnemers van de inwonersconsultatie in 2022)

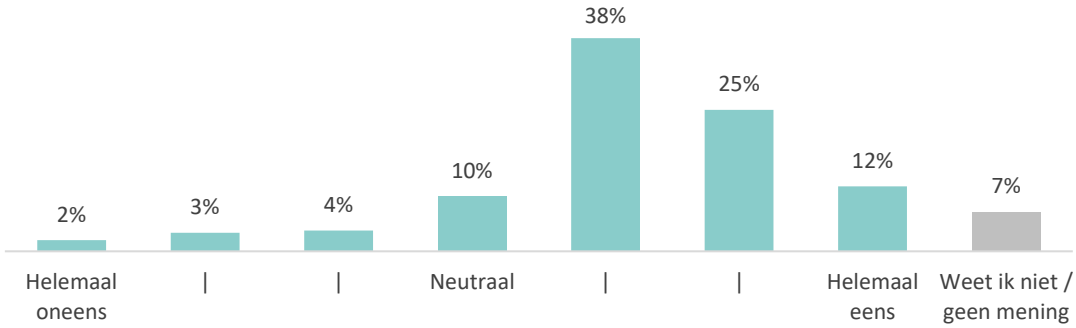

	%
Helemaal oneens	*2%*
|	*3%*
|	*4%*
Neutraal	*10%*
|	*38%*
|	*25%*
Helemaal eens	*12%*
Weet ik niet / geen mening	*7%*

"Zo kon ik bekend worden met het plan en meedenken. Omdat het niet direct invloed op mij heeft, zou ik denk ik niet de moeite hebben genomen om naar een fysieke bijeenkomst hierover te gaan."

In hun toelichting geven invullers aan dat het invullen van de online enquête een laagdrempelige, snelle en makkelijke manier is om mee te denken. Daarnaast vinden zij het een goede manier om op te hoogte te raken van het project en hier meer informatie over te krijgen. Wel noemen invullers dat de vragenlijst een goede basis is, maar dat zij ook graag op een meer persoonlijke manier in gesprek gaan over WarmtelinQ. Invullers die minder tevreden waren over de vragenlijst als manier om betrokken te worden, hadden het gevoel dat deze te sturend was of dat zij niet genoeg inspraak meer hadden.

"De betrokkenheid via een enquête is maar uiterst minimaal. Het is een beperkte manier om een mening te delen."

Voor de helft van de invullers heeft het invullen van de vragenlijst geen invloed gehad op hun mening over WarmtelinQ. Een derde van de invullers is positiever gaan denken over WarmtelinQ door haar of zijn deelname aan de online enquête, terwijl 14% negatiever is gaan denken.

Is uw mening over WarmtelinQ door het invullen van de online enquête positiever of negatiever geworden? *Slider zevenpuntschaal* (n = 244, alleen deelnemers van de inwonersconsultatie in 2022)

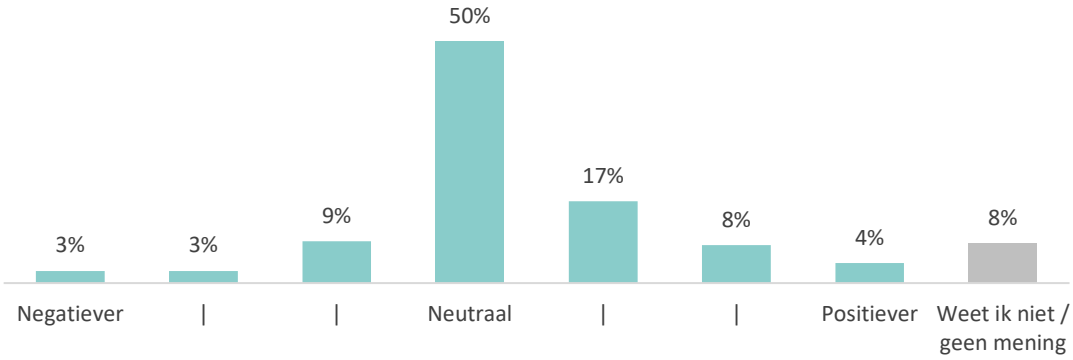

	%
Negatiever	*3%*
|	*3%*
|	*9%*
Neutraal	*50%*
|	*17%*
|	*8%*
Positiever	*4%*
Weet ik niet / geen mening	*8%*

Twee vijfde van de invullers die eerder betrokken waren ontvangen de nieuwsbrief van WarmtelinQ. Het grootste deel van hen (83%) vindt dit een goede manier om betrokken te worden bij de plannen van WarmtelinQ. Slechts een aantal invullers zijn het hier niet mee eens. Nog eens 13% is neutraal.

Wat vindt u? Ik vind het ontvangen van de nieuwsbrief een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ. *Slider zevenpuntsschaal* (n = 160, alleen invullers die de nieuwsbrief ontvangen)

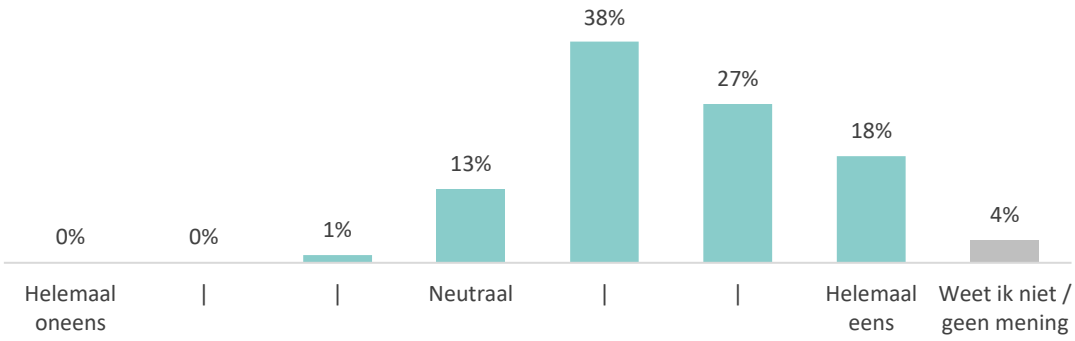

	%
Helemaal oneens	*0%*
|	*0%*
|	*1%*
Neutraal	*13%*
|	*38%*
|	*27%*
Helemaal eens	*18%*
Weet ik niet / geen mening	*4%*

"Scheelt een hoop tijd om met enige regelmaat updates te krijgen tegenover het zelf opzoeken of er nog nieuws is."

In de toelichting geven invullers aan dat zij de nieuwsbrief een goede manier vinden om betrokken te worden bij WarmtelinQ, omdat ze door het ontvangen van deze nieuwsbrief op een eenvoudige manier op de hoogte blijven. Ook hier noemen invullers dat de nieuwsbrief niet de enige manier van communicatie mag zijn.

"Ik vind het belangrijk om globaal op de hoogte te zijn en dat kan prima via een nieuwsbrief. Als het echt mijn woning betreft ben ik geïnteresseerd in meer."

Bijna de helft van de invullers is niet positiever of negatiever over WarmtelinQ door het ontvangen van de nieuwsbrief. Van de invullers die wel van mening zijn veranderd is het grootste deel positiever geworden: 35% van de invullers denkt nu positiever over WarmtelinQ, tegenover 14% die nu negatiever denkt.

Is uw mening over WarmtelinQ door het ontvangen van de nieuwsbrief positiever of negatiever geworden? *Slider zevenpuntsschaal* (n = 160, alleen invullers die de nieuwsbrief ontvangen)

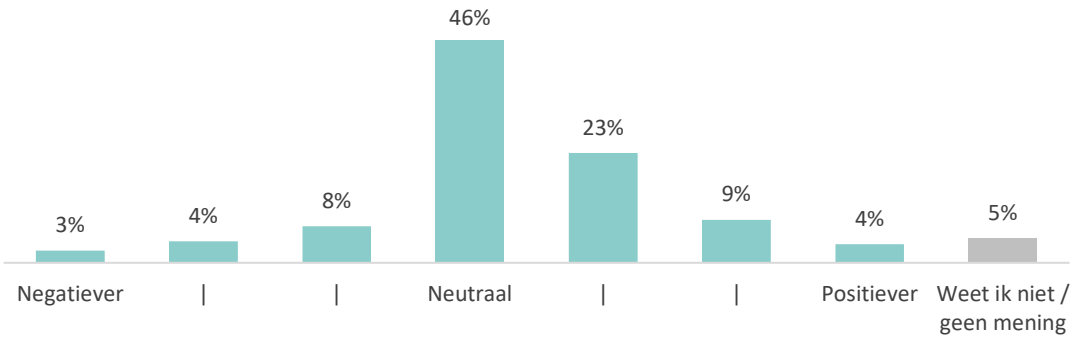

	%
Negatiever	*3%*
|	*4%*
|	*8%*
Neutraal	*46%*
|	*23%*
|	*9%*
Positiever	*4%*
Weet ik niet / geen mening	*5%*

Een tiende van de invullers die bekend waren met WarmtelinQ voorafgaand aan dit onderzoek volgden de online webinar. Meer dan de helft van hen vond dit een goede manier om betroken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ.

Ik vond het volgen van de online webinar een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ. *Slider zevenpuntsschaal* (n = 44, alleen invullers die de online webinar volgden)

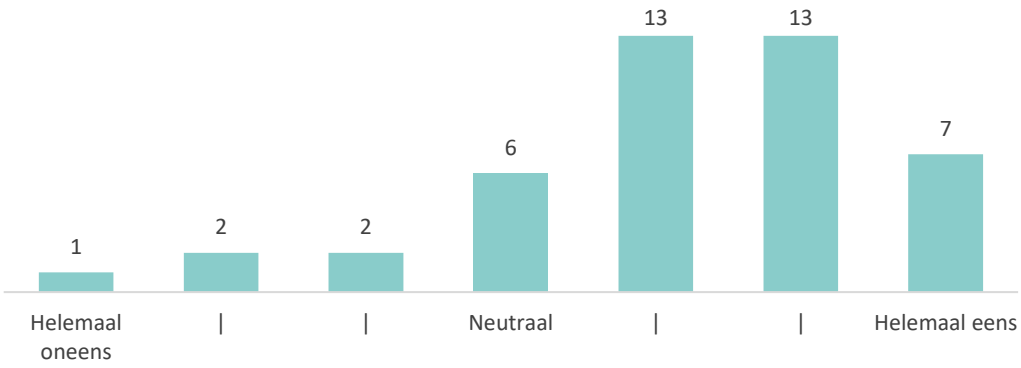

	n
Helemaal oneens	*1*
|	*2*
|	*2*
Neutraal	*6*
|	*13*
|	*13*
Helemaal eens	*7*

"Zonder reistijd in staat om informatie te krijgen over dit belangrijke onderwerp."

Uit de toelichting blijkt dat voordelen en nadelen van een online webinar voor invullers vergelijkbaar zijn met die van een online vragenlijst: het is een laagdrempelige manier van informatie verzamelen, maar het geeft geen mogelijkheid om in gesprek te gaan.

"Ja, een online webinar kan een goede basis zijn voor meer betrokkenheid, maar het blijft net als de enquête wel een staccato manier van een gesprek, waarbij mensen vooral tegen elkaar praten en niet stimuleert tot een echte dialoog oftewel met elkaar praten."

Ook bij de online webinar antwoordt een groot deel van de invullers neutraal op de vraag of dit hun mening over WarmtelinQ heeft veranderd. Negentien invullers zijn positiever geworden over WarmtelinQ na het volgen van de online webinar.

Is uw mening over WarmtelinQ door het volgen van de online webinar positiever of negatiever geworden? *Slider zevenpuntsschaal* (n = 44, alleen invullers die de online webinar volgden)

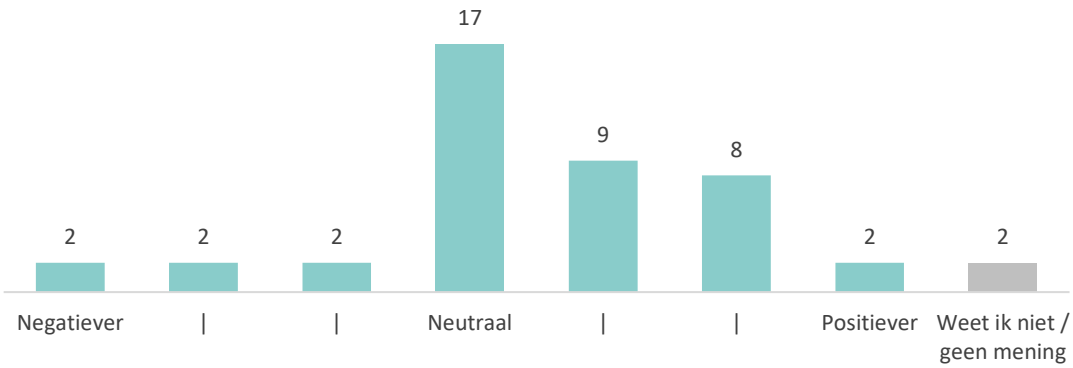

	N
Negatiever	*2*
|	*2*
|	*2*
Neutraal	*17*
|	*9*
|	*8*
Positiever	*2*
Weet ik niet / geen mening	*2*

Van de invullers die eerder betrokken waren bij WarmtelinQ heeft 7% de online themabijeenkomst gevolgd. Dit zijn 29 invullers. Deze invullers zijn redelijk verdeeld over de online themabijeenkomst als participatievorm: acht invullers vonden dit geen goede manier om betrokken te worden, terwijl veertien invullers dit wel vonden. Zeven invullers zijn neutraal.

Ik vond het volgen van de online themabijeenkomst een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ. *Slider zevenpuntsschaal* (n = 29, alleen invullers die de online themabijeenkomst volgden)

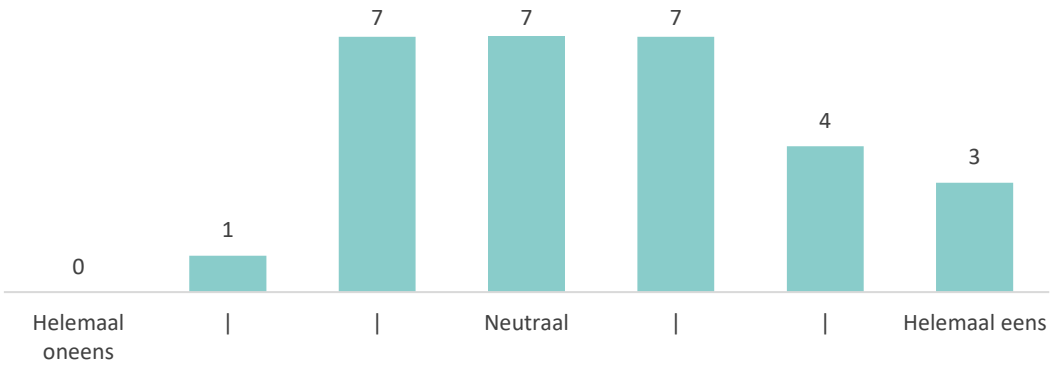

	N
Helemaal oneens	*0*
|	*1*
|	*7*
Neutraal	*7*
|	*7*
|	*4*
Helemaal eens	*3*

Gevraagd om een toelichting geven invullers aan dat de online themabijeenkomst een goede manier is om informatie te ontvangen, maar minder voor specifieke informatie of persoonlijke vragen.

"Zo krijg je een indruk van de planning en de effecten."

Twaalf van de 29 invullers die de online themabijeenkomst volgden zijn hierdoor positiever geworden over WarmtelinQ. Zeven invullers geven aan negatiever te zijn geworden over WarmtelinQ door het volgen van de online themabijeenkomst.

Is uw mening over WarmtelinQ door het volgen van de online themabijeenkomst positiever of negatiever geworden? *Slider zevenpuntsschaal* (n = 29, alleen invullers die de online themabijeenkomst volgden)

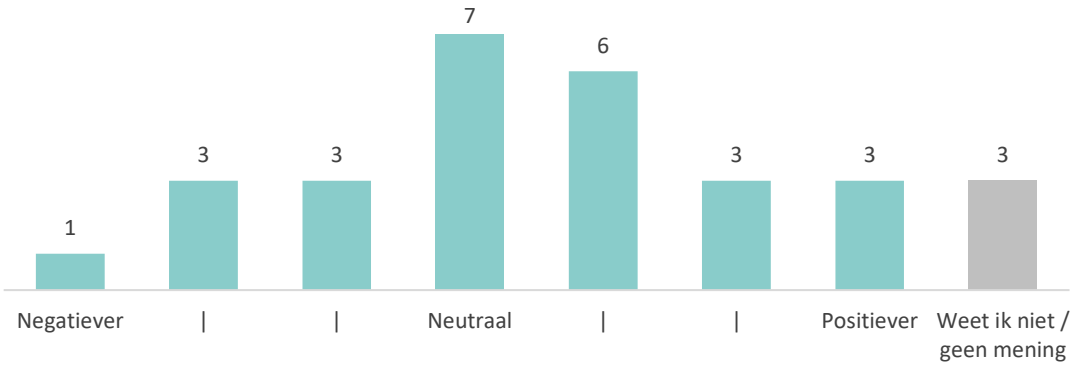

	N
Negatiever	*1*
|	*3*
|	*3*
Neutraal	*7*
|	*6*
|	*3*
Positiever	*3*
Weet ik niet / geen mening	*3*

Van de invullers die voorafgaand aan de vragenlijst betrokken zijn geweest bij WarmtelinQ woonde 4% de informatieavond in juni 2022 bij. Dit zijn achttien invullers. Acht van hen vonden de informatieavond een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ. Vijf invullers zijn neutraal en vijf invullers waren niet tevreden over de informatieavond als manier om betrokken te worden.

Ik vond het bijwonen van de informatieavond een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ. *Slider zevenpuntsschaal* (n = 18, alleen invullers die de informatieavond bijwoonden)

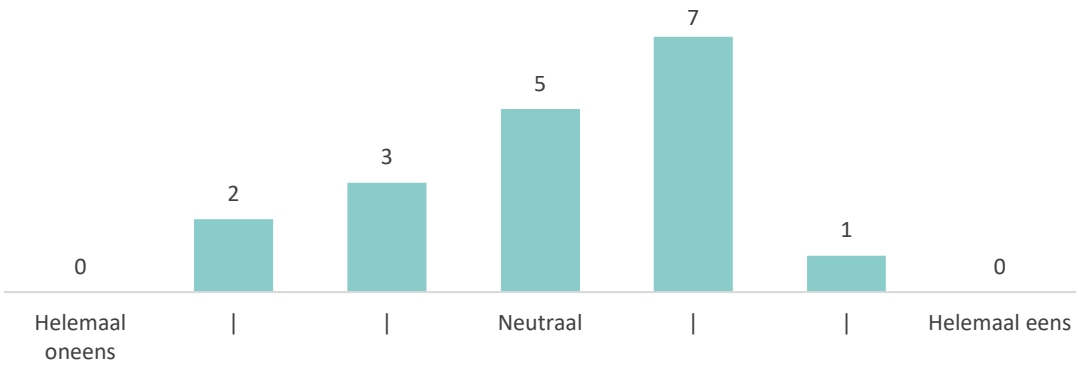

	N
Helemaal oneens	*0*
|	*2*
|	*3*
Neutraal	*5*
|	*7*
|	*1*
Helemaal eens	*0*

In de toelichting geven invullers aan dat zij de informatieavond een goede manier vonden om informatie te ontvangen.

"Ondanks de korte duur van zo'n informatieavond toch uitvoerige informatie ontvangen!"

Ondanks dat invullers redelijk tevreden waren over de informatieavond als manier van het ontvangen van informatie, geven zeven van de achttien invullers aan dat zij door het bijwonen van de informatieavond negatiever zijn geworden over WarmtelinQ. De helft van de invullers is niet van mening veranderd door het bijwonen van de informatieavond.

Is uw mening over WarmtelinQ door het bijwonen van de informatieavond positiever of negatiever geworden? *Slider zevenpuntsschaal* (n = 18, alleen invullers die de informatieavond bijwoonden)

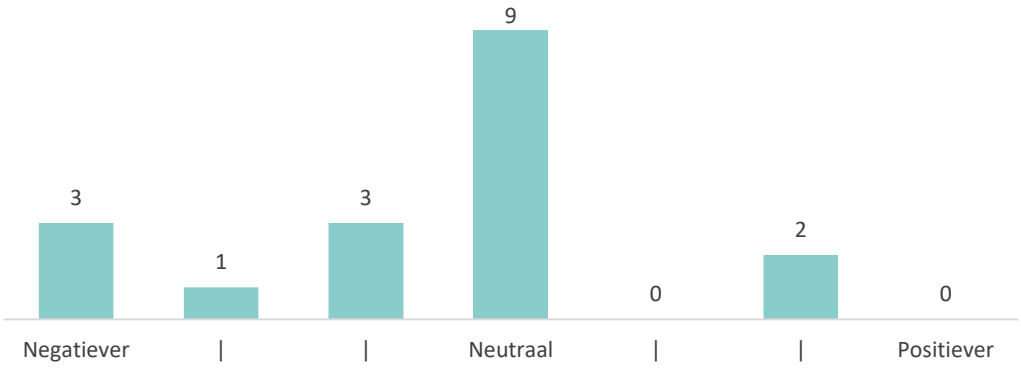

	N
Negatiever	*3*
|	*1*
|	*3*
Neutraal	*9*
|	*0*
|	*2*
Positiever	*0*

De helft van de invullers die meedeed aan een gebiedsgesprek is positief over deze manier van betrokken worden bij de aanleg van WarmtelinQ. Drie invullers zijn neutraal en twee invullers vinden het gebiedsgesprek minder goed als manier om te participeren.

Ik vond het meedoen aan een gebiedsgesprek een goede manier om betrokken te worden bij de aanleg van WarmtelinQ. *Slider zevenpuntsschaal* (n = 18, alleen invullers die meededen aan een gebiedsgesprek)

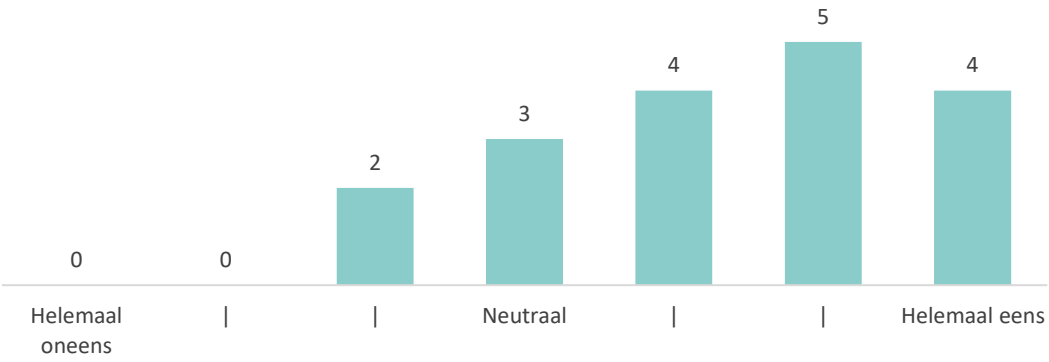

	N
Helemaal oneens	*0*
|	*0*
|	*2*
Neutraal	*3*
|	*4*
|	*5*
Helemaal eens	*4*

In de toelichting noemen invullers de mogelijkheid om specifieke vragen te stellen en antwoorden hierop te horen als belangrijke reden waarom ze de gebiedsgesprekken fijn vonden. Een andere invuller heeft dit echter niet zo ervaren, zij of hij noemt dat informatie over schade aan panden nog niet duidelijk genoeg is.

"Mogelijkheid tot stellen van specifieke vragen voor mijn situatie"

Invullers zijn verdeeld of zij positiever zijn gaan denken over WarmtelinQ door deelname aan het gebiedsgesprek. Voor zeven invullers is dit het geval, terwijl vijf invullers negatiever zijn gaan denken. Zes invullers zijn neutraal.

Is uw mening over WarmtelinQ door het meedoen aan het gebiedsgesprek positiever of negatiever geworden? *Slider zevenpuntsschaal* (n = 18, alleen invullers die meededen aan een gebiedsgesprek)

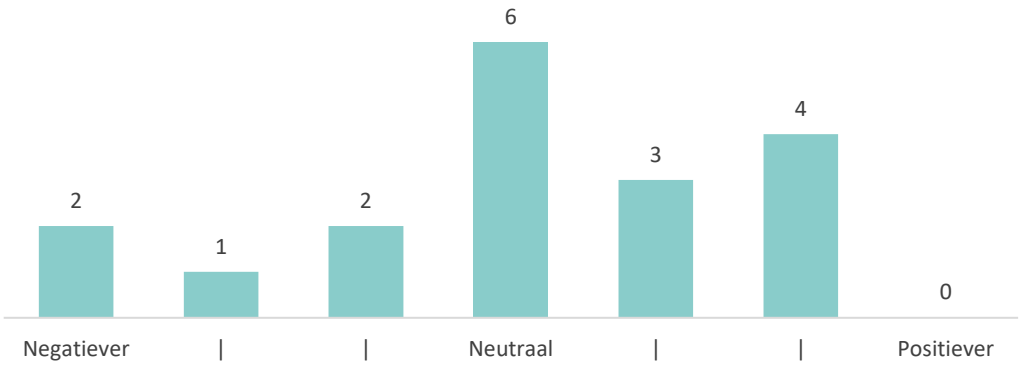

	N
Negatiever	*2*
|	*1*
|	*2*
Neutraal	*6*
|	*3*
|	*4*
Positiever	*0*

Een aantal invullers had een gesprek met een medewerker van WarmtelinQ. De meerderheid van deze invullers was tevreden over dit gesprek.

Hoe tevreden bent u over het gesprek dat u had met een medewerker van WarmtelinQ?
Slider zevenpuntsschaal (n = 13, alleen invullers die een gesprek hadden met een medewerker van WarmtelinQ)

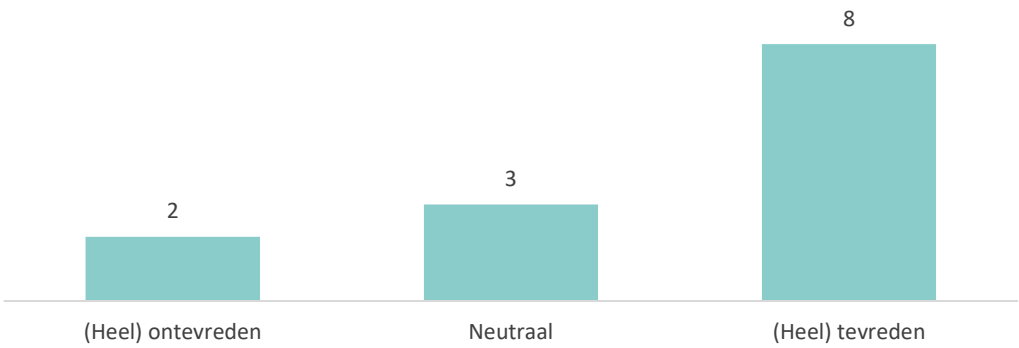

	N
(Heel) ontevreden	*2*
Neutraal	*3*
(Heel) tevreden	*8*

Als laatste hebben zes invullers een vraag gesteld op de website van WarmtelinQ. Eén invuller was hier heel tevreden over, terwijl twee invullers aangaven ontevreden te zijn over de beantwoording van de vraag.

Aan invullers is gevraagd op welke manier zij nogmaals betrokken zouden willen worden bij WarmtelinQ. Hierbij zijn aan invullers alleen de manieren getoond waarop zij al eens betrokken zijn geweest. Onderstaande grafiek toont het percentage inwoners per participatiemiddel dat nogmaals op dezelfde manier betrokken zou willen worden. Hierbij is de nieuwsbrief het populairst: 96% van de invullers die de nieuwsbrief ontvangen, wil dit blijven doen. Ook het

grootste deel van de invullers die meededen met een gebiedsgesprek, zouden in de toekomst weer op die manier betrokken willen worden. Daarnaast wordt de online vragenlijst veel gekozen als manier om nogmaals mee te denken.

Op welke manier zou u in de toekomst weer betrokken willen worden bij WarmtelinQ?
Meerkeuze (n = 410, alleen aan invullers die eerder betrokken waren bij WarmtelinQ)

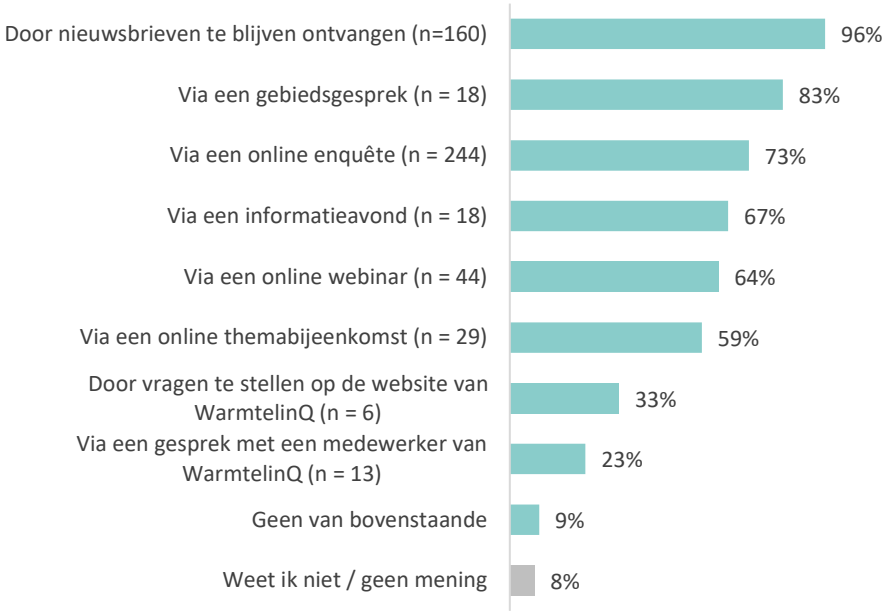

	%
Via een online enquête	*43%*
Door nieuwsbrieven te blijven ontvangen	*38%*
Via een online webinar	*7%*
Via een online themabijeenkomst	*4%*
Via een gebiedsgesprek	*4%*
Via een informatieavond	*3%*
Via een gesprek met een medewerker van WarmtelinQ	*1%*
Door vragen te stellen op de website van WarmtelinQ	*1%*
Geen van bovenstaande	*9%*
Weet ik niet / geen mening	*8%*

Vragen voor niet-betrokkenen

Het tweede deel van de vragenlijst werd alleen getoond aan inwoners die voorafgaand aan de vragenlijst niet bekend waren met WarmtelinQ, of hier wel bekend mee waren maar nog niet

eerder betrokken zijn geweest. Het doel van dit deel was om inwoners te informeren over WarmtelinQ en een beeld te krijgen van hun algemene houding over duurzame energie en WarmtelinQ. Dit deel van de vragenlijst was tevens een herhaling van de eerste inwonersconsultatie, toen deze vragen aan alle invullers werden gesteld.

Als eerste is gevraagd of invullers het belangrijk vinden om hun woning zonder aardgas te verwarmen. Een meerderheid van de invullers (77%) is het hiermee eens. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar, toen 8 op de 10 invullers (81%) het belangrijk vonden om woningen te verwarmen op een duurzame wijze. De groep op het uiterste van de schaal is wel gedaald: van 44% naar 36%.

13% van de invullers is het oneens met de stelling dat het belangrijk is om woningen zonder aardgas te verwarmen. In 2022 was dit vergelijkbaar: toen vond 11% dit niet belangrijk.

Wat vindt u? Het is belangrijk om woningen zonder aardgas te verwarmen. *Slider zevenpuntsschaal*

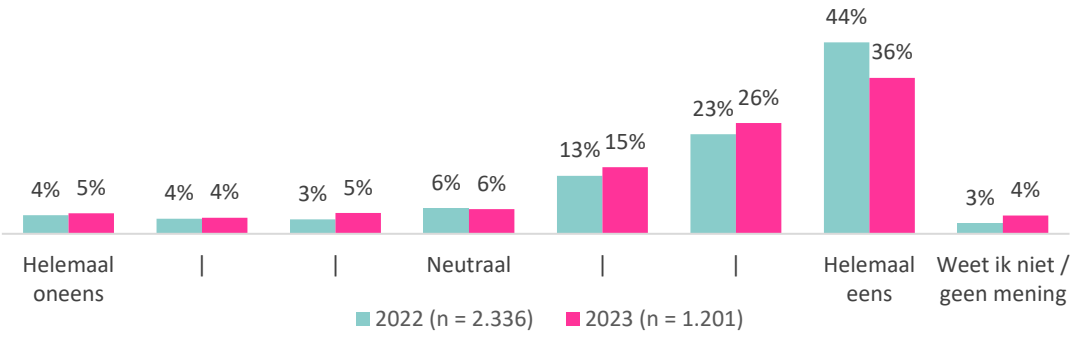

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.201)*
Helemaal oneens	*4%*	*5%*
|	*4%*	*4%*
|	*3%*	*5%*
Neutraal	*6%*	*6%*
|	*13%*	*15%*
|	*23%*	*26%*
Helemaal eens	*44%*	*36%*
Weet ik niet / geen mening	*3%*	*4%*

Aan invullers werd gevraagd of zij bekend zijn met een warmtenet. Hiervoor kregen zij de volgende inleiding:

Er zijn verschillende manieren om een woning zonder aardgas te verwarmen. Eén van die manieren is met een warmtenet. De leiding die WarmtelinQ wil aanleggen, is een ondergrondse hoofdtransportleiding die restwarmte van bedrijven uit de haven van Rotterdam naar woongebieden transporteert. Lokale warmtenetten in gemeenten kunnen op WarmtelinQ aansluiten.

Het grootste deel van de inwoners die de vragenlijst invulden weet wat een warmtenet is. 15% was nog niet bekend met een warmtenet. Dit is vergelijkbaar met vorig jaar.

Na afloop van deze vraag kregen alle invullers de volgende uitleg te zien, zodat iedereen met dezelfde kennis de rest van de vragenlijst kon invullen:

Een warmtenet is een lokaal netwerk van leidingen onder de grond. Hier stroomt heet water doorheen. Dit water wordt gebruikt om huizen en gebouwen mee te verwarmen. Deze huizen hebben dan geen cv-ketel meer nodig. In de provincie Zuid-Holland kunnen 120.000 huishoudens worden verwarmd.

Weet u wat een warmtenet is? *Enkele keuze*

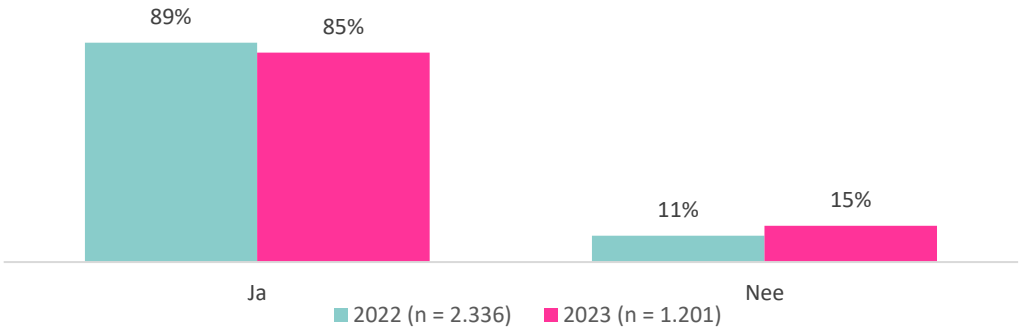

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.201)*
Ja	*89%*	*85%*
Nee	*11%*	*15%*

Invullers is gevraagd wat zij vinden van het idee om woningen en gebouwen in Zuid-Holland te verwarmen met restwarmte uit de haven van Rotterdam. Daarvoor kregen zij eerst een korte uitleg te zien:

Bij de industrie in de Rotterdamse haven komt veel warmte vrij. Deze warmte verdwijnt nu in de lucht of in het oppervlaktewater. Dit noemen we restwarmte. WarmtelinQ kan deze restwarmte nuttig maken, door deze via een leiding naar woongebieden te transporteren. Lokale warmtenetten in de provincie Zuid-Holland kunnen hierop aansluiten om huizen en gebouwen mee te verwarmen. Het gebruik van restwarmte wordt gezien als duurzame oplossing om woningen en gebouwen te verwarmen.

Acht op de tien invullers vindt dit een (heel) goed idee, terwijl één op de tien invullers aangeeft het een slecht idee te vinden. Hiermee zijn deelnemers iets positiever dan in 2022, toen 73% voorstander was van het idee om woningen en gebouwen in Zuid-Holland te verwarmen met restwarmte uit de Rotterdamse haven.

"Warmte voor iets nuttigs gebruiken is altijd beter dan het verloren laten gaan."

In hun toelichting noemen voorstanders dat zij restwarmte een goed alternatief vinden voor gas en dat WarmtelinQ daarom beter is voor het milieu. Een aantal inwoners plaatsen hierbij wel als kanttekening dat zij WarmtelinQ alleen als een goed alternatief zien als het niet duurder

is dan het gebruiken van gas. Verder vinden inwoners het goed dat restwarmte niet verloren gaat, maar nog kan worden gebruikt.

"Gebruik van restwarmte is nog steeds fossiele warmte. Dit levert eerst een besparing op, maar zorgt uiteindelijk niet voor verduurzaming van de industrie."

Tegenstanders maken zich zorgen dat de aanleg van WarmtelinQ ervoor zorgt dat bedrijven minder reden hebben om duurzamer te gaan werken. Daarnaast noemen invullers dat de restwarmte voortkomt uit het verbranden van fossiele brandstoffen, waardoor de bron niet geheel duurzaam is. Ook willen inwoners liever niet afhankelijk zijn van de industrie voor energie. Verder vinden invullers de afstand die de restwarmte moet afleggen te groot. Als laatste maken invullers zich zorgen over meer praktische zaken wanneer het warmtenet er ligt. Zo zijn zij bang dat de kosten voor energie omhoog gaan, omdat er dan maar één aanbieder is. Daarnaast vragen zij zich af of het netwerk stabiel genoeg is en of de restwarmte uit de Rotterdamse haven genoeg gaat zijn, zeker wanneer de industrie moet verduurzamen of minder mag produceren.

Wat vindt u van het idee om woningen en gebouwen in Zuid-Holland te verwarmen met restwarmte van bedrijven uit de haven van Rotterdam? *Slider zevenpuntsschaal*

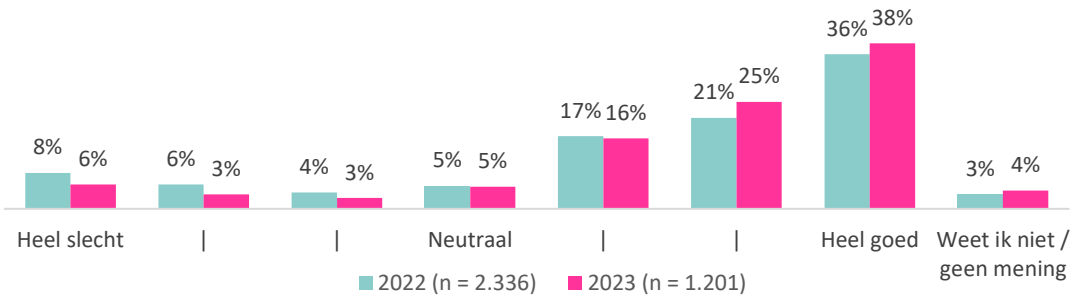

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.201)*
Heel slecht	*8%*	*6%*
|	*6%*	*3%*
|	*4%*	*3%*
Neutraal	*5%*	*5%*
|	*17%*	*16%*
|	*21%*	*25%*
Heel goed	*36%*	*38%*
Weet ik niet / geen mening	*3%*	*4%*

Aan invullers is gevraagd of zij erop vertrouwen dat de Rotterdamse haven de komende jaren gaat verduurzamen. Hiervoor kregen zij eerst de volgende informatie te zien:

De restwarmte van bedrijven uit de Rotterdamse haven ontstaat nu nog grotendeels door het gebruik van fossiele energiebronnen. De industrie werkt hard aan verduurzaming: bedrijven in de haven stappen over op elektriciteit en waterstof. Ook bij het gebruik van deze duurzame bronnen zal nog steeds veel restwarmte vrijkomen. WarmtelinQ kan deze duurzame restwarmte blijven gebruiken.

Iets meer dan de helft van de invullers (55%) heeft er vertrouwen in dat de Rotterdamse haven in de komende jaren gaat verduurzamen. Dit is vergelijkbaar met 2022, toen 58% van de inwoners hierop vertrouwde. Ongeveer een kwart van de invullers (23%) denkt niet dat de haven van Rotterdam de komende jaren duurzamer gaat produceren.

Wat denkt u? Ik vertrouw erop dat de Rotterdamse haven de komende jaren gaat verduurzamen. *Slider zevenpuntsschaal*

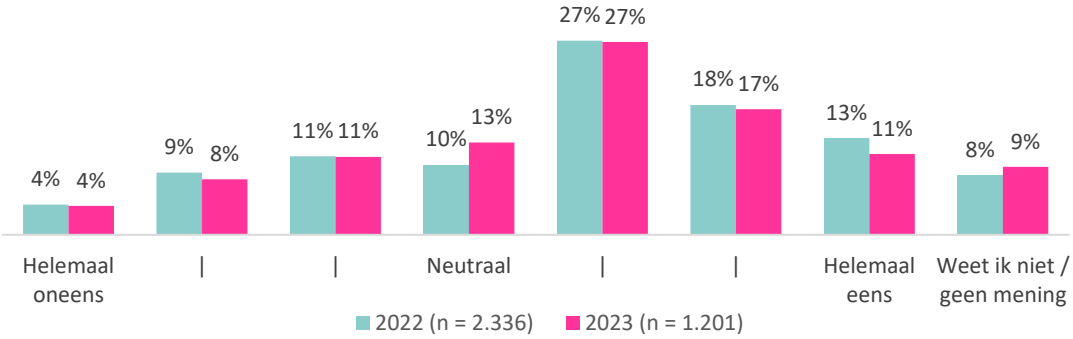

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.201)*
Helemaal oneens	*4%*	*4%*
|	*9%*	*8%*
|	*11%*	*11%*
Neutraal	*10%*	*13%*
|	*27%*	*27%*
|	*18%*	*17%*
Helemaal eens	*13%*	*11%*
Weet ik niet / geen mening	*8%*	*9%*

Toekomstige betrokkenheid

In het laatste deel van de vragenlijst werden deelnemers gevraagd naar hun toekomstige betrokkenheid: wat vinden zij belangrijk wanneer de plannen worden uitgevoerd en hoe willen zij op de hoogte blijven en meedenken.

Om een kaart van het voor hen relevante gebied te kunnen laten zien en relevante vragen te kunnen stellen, is eerst gevraagd in welk gebied invullers wonen. Onderstaande afbeelding werd hierbij getoond om de gebieden voor invullers duidelijker te maken.

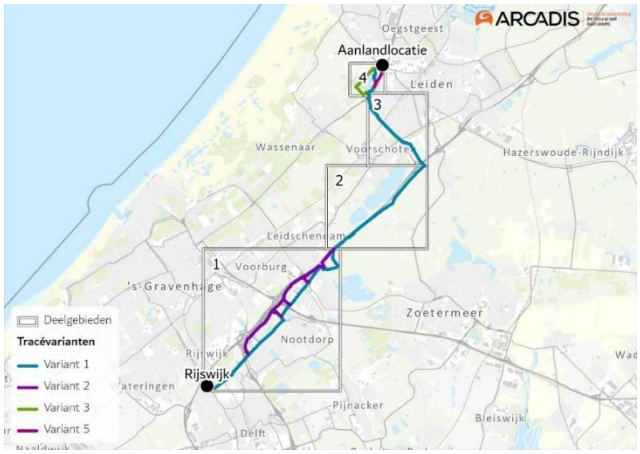

Het grootste deel van de invullers komt uit gebied 1, het tracédeel tussen Rijswijk en Leidschenveen. Een vijfde van de invullers komt uit gebied 3 (tracédeel langs de RijlandRoute), 16% komt uit gebied 4 (tracégebied rondom Valkenburgse Meer) en 6% komt uit gebied 2 (in het buitengebied langs de A4). Daarnaast woont een vijfde van de invullers wel in een van de tien doelgemeenten, maar niet in de buurt van het tracé.

Na het beantwoorden van deze vraag kregen inwoners de geplande route van WarmtelinQ in hun gebied te zien.

In welk gebied woont u? *Enkele keuze* (n =1.668)

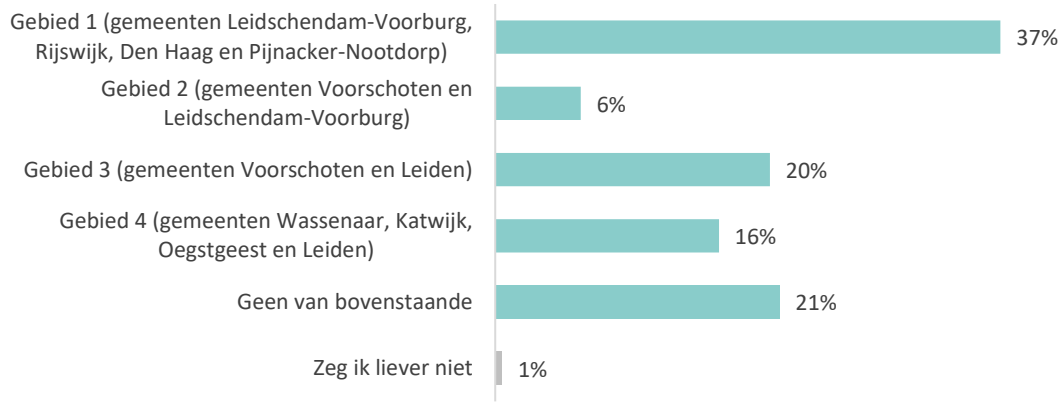

	%
Gebied 1 (gemeenten Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Den Haag en Pijnacker-Nootdorp)	*37%*
Gebied 2 (gemeenten Voorschoten en Leidschendam-Voorburg)	*6%*
Gebied 3 (gemeenten Voorschoten en Leiden)	*20%*
Gebied 4 (gemeenten Wassenaar, Katwijk, Oegstgeest en Leiden)	*16%*
Geen van bovenstaande	*21%*
Zeg ik liever niet	*1%*

Net als in 2022 vinden inwoners het het belangrijkst dat het bestaand groen behouden wordt wanneer werkzaamheden bij hen in de buurt plaatsvinden. Daarnaast geven vier op de tien invullers aan dat zij het belangrijk vinden dat de aanleg duurzaam is. Naast het behouden van groen zien inwoners ook graag dat er bij de herinrichting meer groen bij komt: 36% vindt dit belangrijk. Het minst belangrijk vinden inwoners dat hun straat na de aanleg verbeterd wordt. 8% van de invullers wil niet dat WarmtelinQ bij hen in de buurt wordt aangelegd.

Wat vindt u het belangrijkst wanneer de werkzaamheden bij u in de buurt plaatsvinden?
Meerkeuze

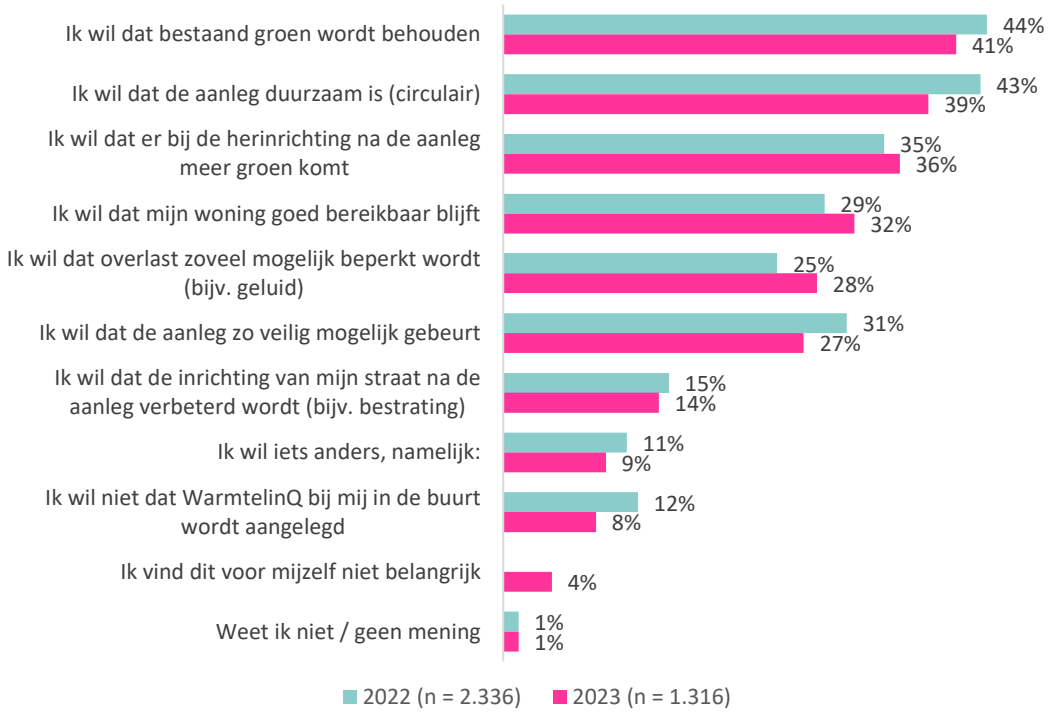

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.316)*
Ik wil dat bestaand groen wordt behouden	*44%*	*41%*
Ik wil dat de aanleg duurzaam is (circulair)	*43%*	*39%*
Ik wil dat er bij de herinrichting na de aanleg meer groen komt	*35%*	*36%*
Ik wil dat mijn woning goed bereikbaar blijft	*29%*	*32%*
Ik wil dat overlast zoveel mogelijk beperkt wordt (bijv. geluid)	*25%*	*28%*
Ik wil dat de aanleg zo veilig mogelijk gebeurt	*31%*	*27%*
Ik wil dat de inrichting van mijn straat na de aanleg verbeterd wordt (bijv. bestrating)	*15%*	*14%*
Ik wil iets anders, namelijk:	*11%*	*9%*
Ik wil niet dat WarmtelinQ bij mij in de buurt wordt aangelegd	*12%*	*8%*
Ik vind dit voor mijzelf niet belangrijk	*Niet van toepassing*	*4%*
Weet ik niet / geen mening	*1%*	*1%*

De aanleg van WarmtelinQ kan betekenen dat de straat open moet. Dit biedt ook kansen voor de omgeving, zoals voor het verbeteren van de openbare ruimte in overleg met de gemeente. Aan inwoners is daarom gevraagd of en hoe zij mee zouden willen praten als WarmtelinQ en de gemeente hiermee aan de slag gaan.

Het grootste deel van de invullers wil meedenken in de vorm van een online vragenlijst. Een derde geeft liever haar of zijn mening door naar een bijeenkomst in de buurt te gaan. Daarnaast zou een kwart van de invullers willen meedenken via de website. 14% van de invullers heeft geen behoefte om mee te praten over aanpassingen in hun buurt bij de aanleg van WarmtelinQ.

Stel dat WarmtelinQ en uw gemeente dit soort kansen willen gebruiken, wilt u hier dan over meepraten? En zo ja, op welke manier? *Meerkeuze*

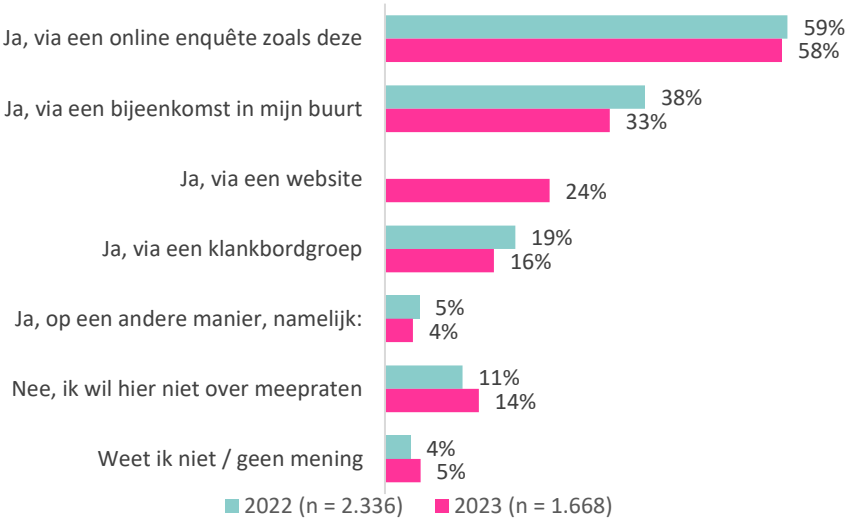

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.668)*
Ja, via een online enquête zoals deze	*59%*	*58%*
Ja, via een bijeenkomst in mijn buurt	*38%*	*33%*
Ja, via een website	*Niet van toepassing*	*24%*
Ja, via een klankbordgroep	*19%*	*16%*
Ja, op een andere manier, namelijk:	*5%*	*4%*
Nee, ik wil hier niet over meepraten	*11%*	*14%*
Weet ik niet / geen mening	*4%*	*5%*

Sinds de vorige inwonersconsultatie een jaar geleden hebben al een aantal informatiemoment plaatsgevonden over WarmtelinQ, zoals een webinar en gebiedsgesprekken. Omdat WarmtelinQ en de provincie Zuid-Holland ook bij het vervolg van het project inwoners en andere belanghebbenden willen betrekken, is aan invullers gevraagd hoe zij dit het liefste zien.

Driekwart van de invullers wil op de hoogte gehouden worden van het project WarmtelinQ. Dit is een vergelijkbaar percentage als vorig jaar. Eén op de vijf invullers wil meepraten over de plannen. 13% wil niet op de hoogte gehouden worden of meepraten.

Hoe wilt u betrokken worden bij WarmtelinQ? *Enkele keuze*

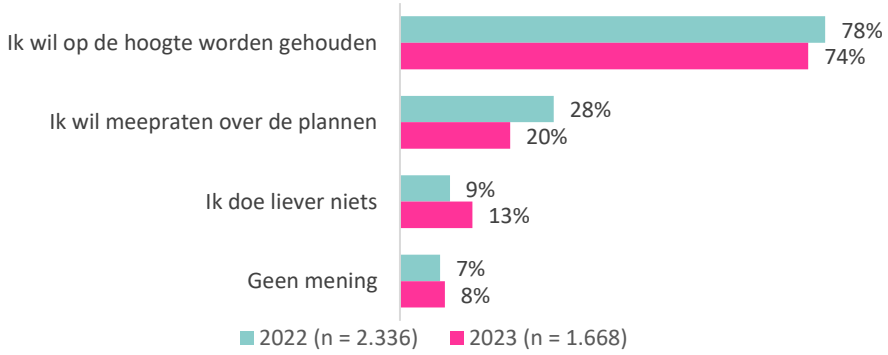

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.668)*
Ik wil op de hoogte gehouden worden	*78%*	*74%*
Ik wil meepraten over de plannen	*28%*	*20%*
Ik doe liever niets	*9%*	*13%*
Geen mening	*7%*	*8%*

Informatie ontvangen inwoners het liefste vanuit hun eigen gemeente. Meer dan een derde ontvangt daarnaast graag informatie vanuit WarmtelinQ en een kwart vanuit het bouwbedrijf dat de leiding gaat aanleggen. Het minst kiezen invullers voor informatie vanuit de provincie Zuid-Holland: slechts een vijfde ontvangt informatie het liefst van de provincie. Voor 16% van de inwoners maakt het niet uit van wie zij informatie ontvangen. Slechts 1% van de invullers heeft geen behoefte aan het ontvangen van informatie. Wel geeft 3% dat zij het ontvangen van informatie voor zichzelf minder relevant vinden.

Als de werkzaamheden bij u in de buurt plaatsvinden, van wie ontvangt u hier dan het liefst informatie over? *Meerkeuze*

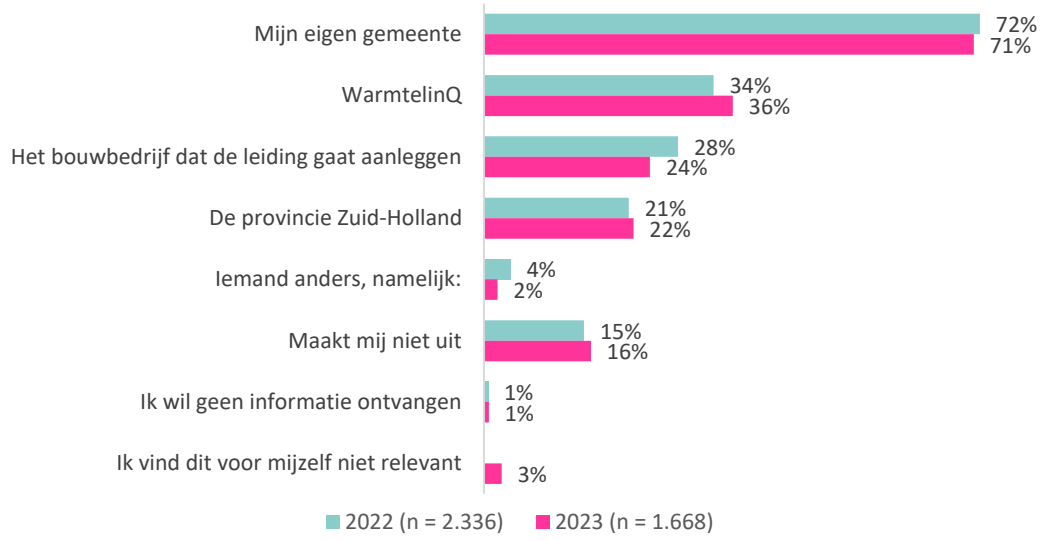

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.668)*
Mijn eigen gemeente	*72%*	*71%*
WarmtelinQ	*34%*	*36%*
Het bouwbedrijf dat de leiding gaat aanleggen	*28%*	*24%*
De provincie Zuid-Holland	*21%*	*22%*
Iets anders, namelijk:	*4%*	*2%*
Maakt mij niet uit	*15%*	*16%*
Ik wil geen informatie ontvangen	*1%*	*1%*
Ik vind dit voor mijzelf niet relevant	*Niet van toepassing*	*3%*

Voor inwoners die op de hoogte willen blijven heeft een digitale nieuwsbrief hiervoor een grote voorkeur: zeven op de tien invullers kiest voor deze manier van communicatie. Daarnaast ontvangt 36% van de inwoners graag een brief in de bus. Een derde bezoekt graag een informatiebijeenkomst georganiseerd door de gemeente. Een vijfde van de inwoners leest informatie over de vervolgstappen van WarmtelinQ graag in het huis-aan-huisblad. Een vergelijkbaar aantal invullers vindt deze informatie liever op de website.

Hoe wilt u in het vervolg informatie ontvangen over WarmtelinQ? *Meerkeuze*

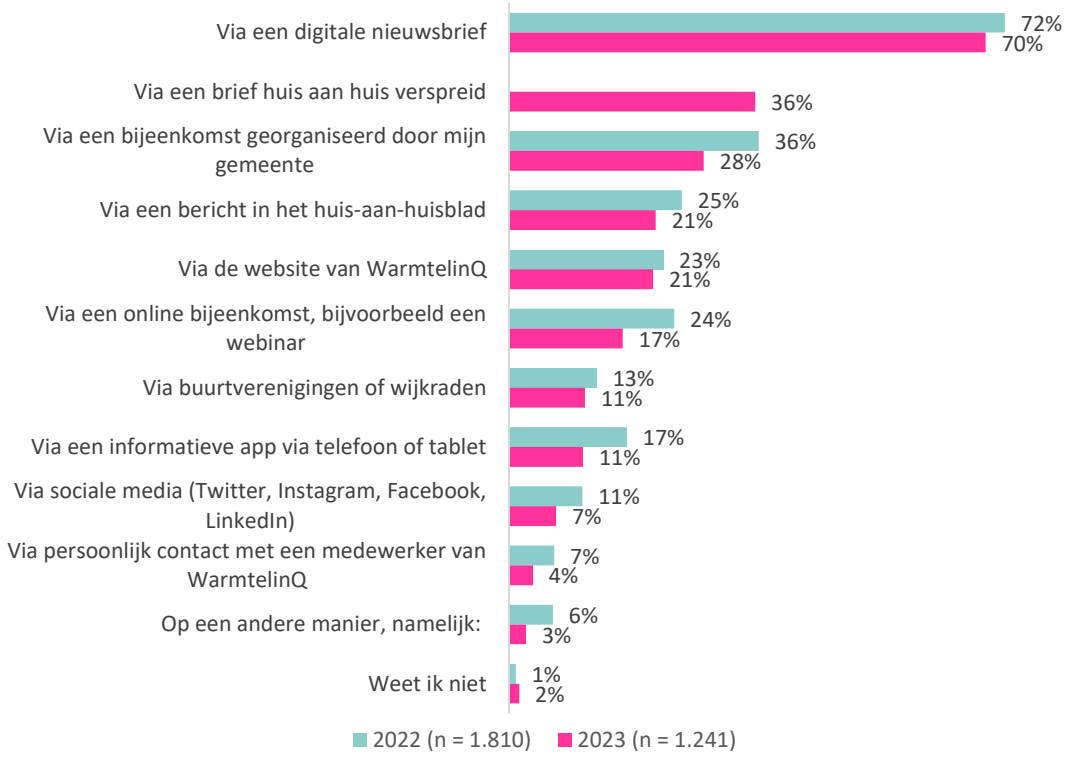

	2022 (n = 1.810)	*2023 (n = 1.241)*
Via een digitale nieuwsbrief	*72%*	*70%*
Via een brief huis aan huis verspreid	*Niet van toepassing*	*36%*
Via een bijeenkomst georganiseerd door mijn gemeente	*36%*	*28%*
Via een bericht in het huis-aan-huisblad	*25%*	*21%*
Via de website van WarmtelinQ	*23%*	*21%*
Via een online bijeenkomst, bijvoorbeeld een webinar	*24%*	*17%*
Via buurtverenigingen of wijkraden	*13%*	*11%*
Via een informatieve app via telefoon of tablet	*17%*	*11%*
Via sociale media (Twitter, Instagram, Facebook, LinkedIn)	*11%*	*7%*
Via persoonlijk contact met een medewerker van WarmtelinQ	*7%*	*4%*
Op een andere manier, namelijk:	*6%*	*3%*
Weet ik niet	*1%*	*2%*

Meer dan twee vijfde van de inwoners ontvangt het liefst informatie over werkzaamheden in hun eigen wijk. 35% van de invullers krijgt graag algemene informatie over het totale project en meer dan een derde over de werkzaamheden in hun eigen straat. De minste interesse hebben inwoners in informatie over de duurzaamheid van het project. Toch is een groot deel van de inwoners die graag op de hoogte blijven geïnteresseerd in het ontvangen van brede informatie over WarmtelinQ: 35% ontvangt het liefst informatie over alle genoemde onderwerpen.

Welke informatie ontvangt u het liefst? *Meerkeuze*

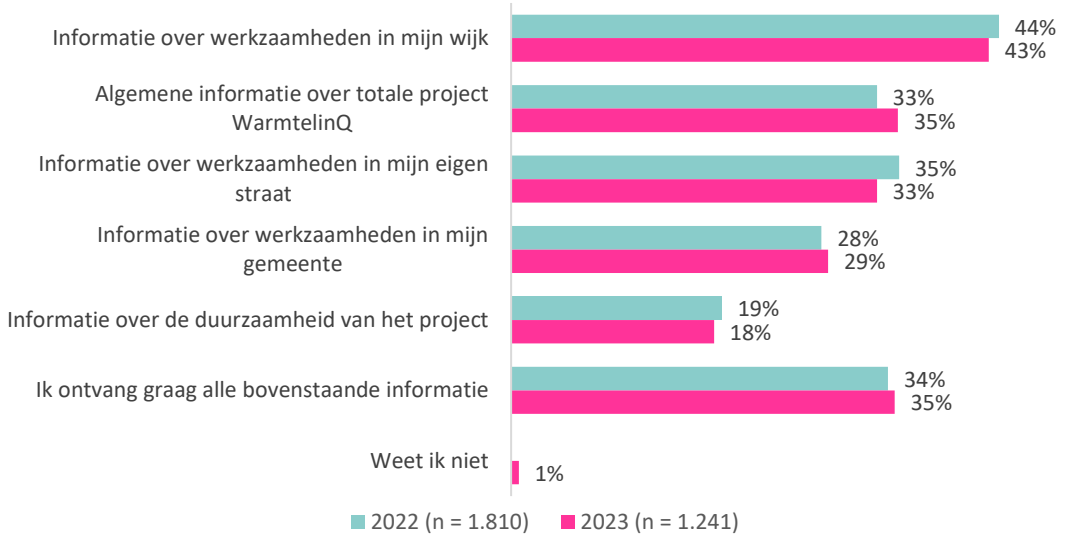

	2022 (n = 1.810)	*2023 (n = 1.241)*
Informatie over werkzaamheden in mijn wijk	*44%*	*43%*
Algemene informatie over totale project WarmtelinQ	*33%*	*35%*
Informatie over werkzaamheden in mijn eigen straat	*35%*	*33%*
Informatie over werkzaamheden in mijn gemeente	*28%*	*29%*
Informatie over de duurzaamheid van het project	*19%*	*18%*
Ik ontvang graag alle bovenstaande informatie	*34%*	*35%*
Weet ik niet	*Niet van toepassing*	*1%*

De helft van de invullers die op de hoogte wil blijven van WarmtelinQ, ontvangt graag informatie tijdens het gehele project. Andere inwoners ontvangen liever informatie wanneer dit meer invloed op hen eigen omgeving heeft, zoals zodra bekend is wanneer werkzaamheden plaatsvinden in hun gemeente (44%) of buurt (32%). Vorig jaar tijdens inwonersconsultatie was

er tevens een mogelijkheid om te kiezen voor het ontvangen van informatie zodra de route meer concreet is, maar dit is inmiddels het geval.

Op welk moment zou u informatie willen ontvangen over WarmtelinQ? *Meerkeuze*

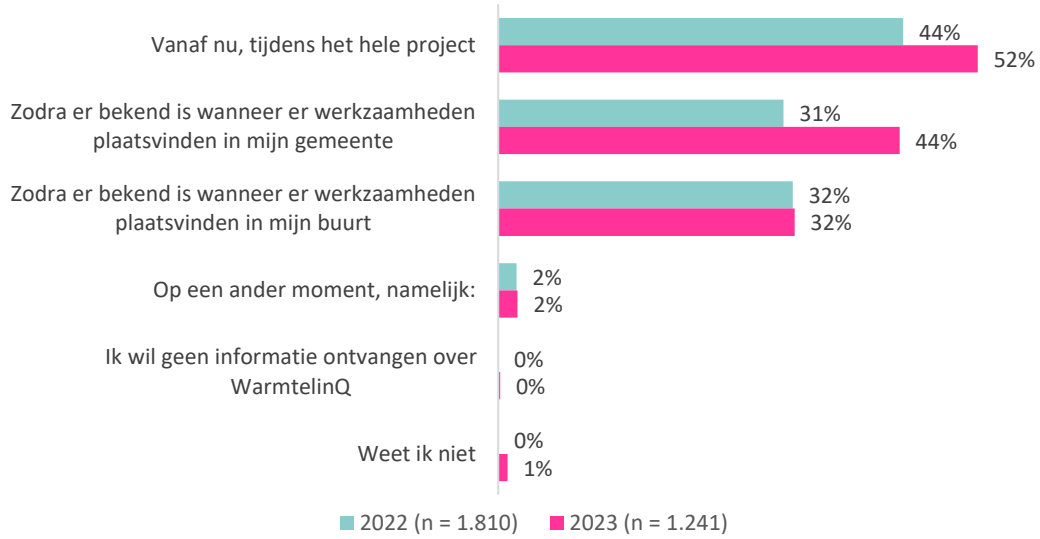

	2022 (n = 1.810)	*2023 (n = 1.241)*
Vanaf nu, tijdens het hele project	*44%*	*52%*
Zodra er bekend is wanneer er werkzaamheden plaatsvinden in mijn gemeente	*31%*	*44%*
Zodra er bekend is wanneer er werkzaamheden plaatsvinden in mijn buurt	*32%*	*32%*
Op een ander moment, namelijk:	*2%*	*2%*
Ik wil geen informatie ontvangen over WarmtelinQ	*0%*	*0%*
Weet ik niet	*0%*	*1%*

Inwoners die willen meepraten over de plannen van WarmtelinQ doen dit het liefst via een online enquête (66%) of op een bewonersbijeenkomst (60%). Daarnaast gebruikt 44% graag de website om opmerkingen op een kaart van het gebied te plaatsen. Deze mogelijkheid was vorig jaar nog niet beschikbaar.

Hoe wilt u meepraten over de plannen? *Meerkeuze*

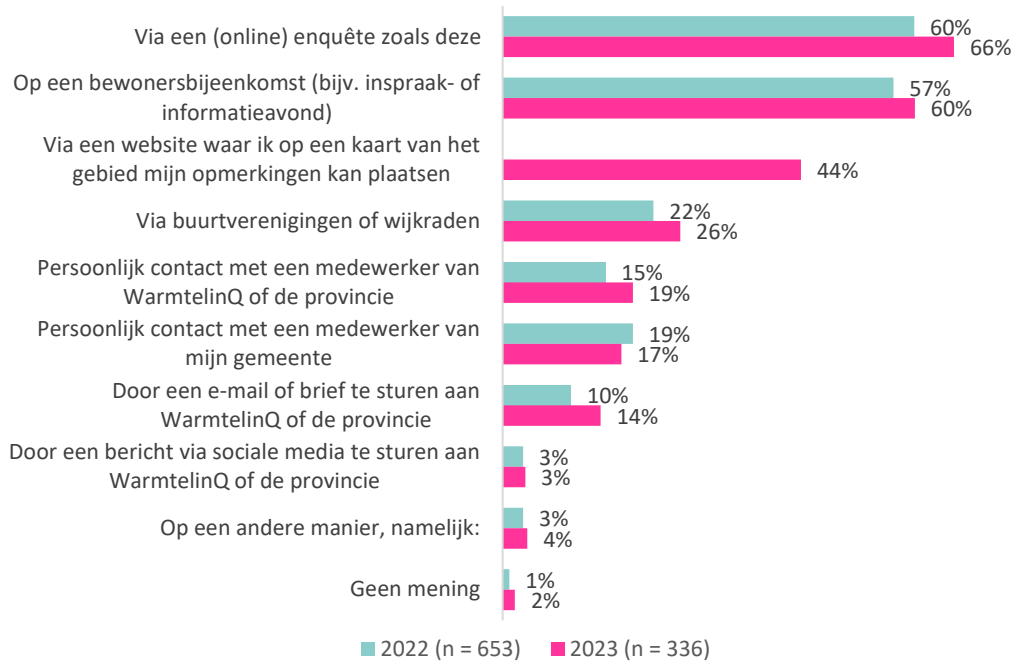

	2022 (n = 653)	*2023 (n = 336)*
Via een (online) enquête zoals deze	*60%*	*66%*
Op een bewonersbijeenkomst (bijv. inspraak- of informatieavond)	*57%*	*60%*
Via een website waar ik op een kaart van het gebied mijn opmerkingen kan plaatsen	*Niet van toepassing*	*44%*
Via buurtverenigingen of wijkraden	*22%*	*26%*
Persoonlijk contact met een medewerker van WarmtelinQ of de provincie	*15%*	*19%*
Persoonlijk contact met een medewerker van mijn gemeente	*19%*	*17%*
Door een e-mail of brief te sturen aan WarmtelinQ of de provincie	*10%*	*14%*
Door een bericht via sociale media te sturen aan WarmtelinQ of de provincie	*3%*	*3%*
Op een andere manier, namelijk:	*3%*	*4%*
Geen mening	*1%*	*2%*

Omdat bij het project WarmtelinQ verschillende soorten belanghebbenden zijn betrokken, is gevraagd vanuit welke rol(len) invullers bij het project betrokken willen blijven. Het merendeel

van de invullers geeft aan als inwoner betrokken te willen blijven (96%). 13% wil graag als grondeigenaar betrokken worden en 7% vanuit een buurt- of wijknetwerk. Deze verdeling is vergelijkbaar met de inwonersconsultatie in 2022.

Bij het project WarmtelinQ zijn verschillende belanghebbenden betrokken. Vanuit welke rol(len) wilt u betrokken blijven bij het project WarmtelinQ? *Meerkeuze*

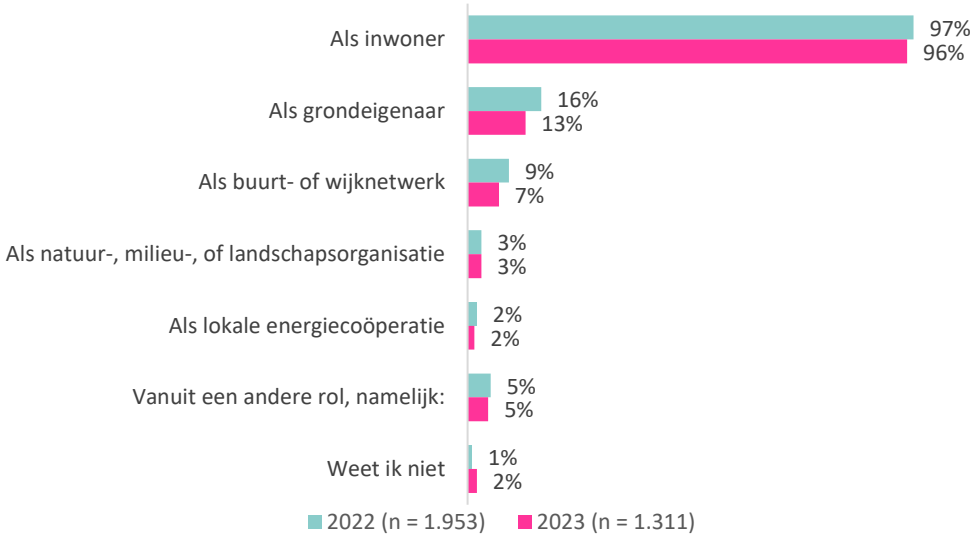

	2022 (n = 1.953)	*2023 (n = 1.311)*
Als inwoner	*97%*	*96%*
Als grondeigenaar	*16%*	*13%*
Als buurt- of wijknetwerk	*9%*	*7%*
Als natuur-, milieu-, of landschapsorganisatie	*3%*	*3%*
Als lokale energiecoöperatie	*2%*	*2%*
Vanuit een andere rol, namelijk:	*5%*	*5%*
Weet ik niet	*1%*	*2%*

13% van de invullers gaf aan niet op de hoogte te willen blijven of mee te willen denken over WarmtelinQ. Aan deze inwoners is gevraagd waarom zij hier geen interesse in hebben. Waar vorig jaar een derde van de invullers nog aangaf dat zij niet dachten dat er iets met hun input gedaan zou worden, geeft een derde nu aan dat zij erop vertrouwen dat WarmtelinQ en de provincie dit zelf kunnen. Ook geeft een relatief groot deel aan dat zij niet betrokken willen zijn om een andere reden dan de genoemde opties. Uit de open antwoorden komt naar voren dat deze invullers buiten de vier gebieden wonen waar het tracé langsloopt. Daarom vinden invullers het niet relevant of nodig om betrokken te zijn. Andere invullers geven aan dat zij gaan verhuizen, al stadverwarming hebben of op leeftijd zijn. Als laatste is een deel tegen de aanleg van WarmtelinQ of denken zij dat de plannen al te concreet zijn om nog mee te denken.

13% van de invullers geeft aan tegen de komst van de leiding van Warmteling te zijn. Dit is 9% minder dan in 2022. Gevraagd naar een toelichting noemen invullers dat zij zich zorgen maken over het verliezen van hun keuzevrijheid bij het bepalen van een energieleverancier. Ze zijn bang voor een monopolie op de energiemarkt, waardoor de kosten te hoog worden. Daarnaast vinden sommige invullers het gebied waar de warmteleiding gaat lopen te groot.

Waarom wilt u niet betrokken zijn? *Meerkeuze*

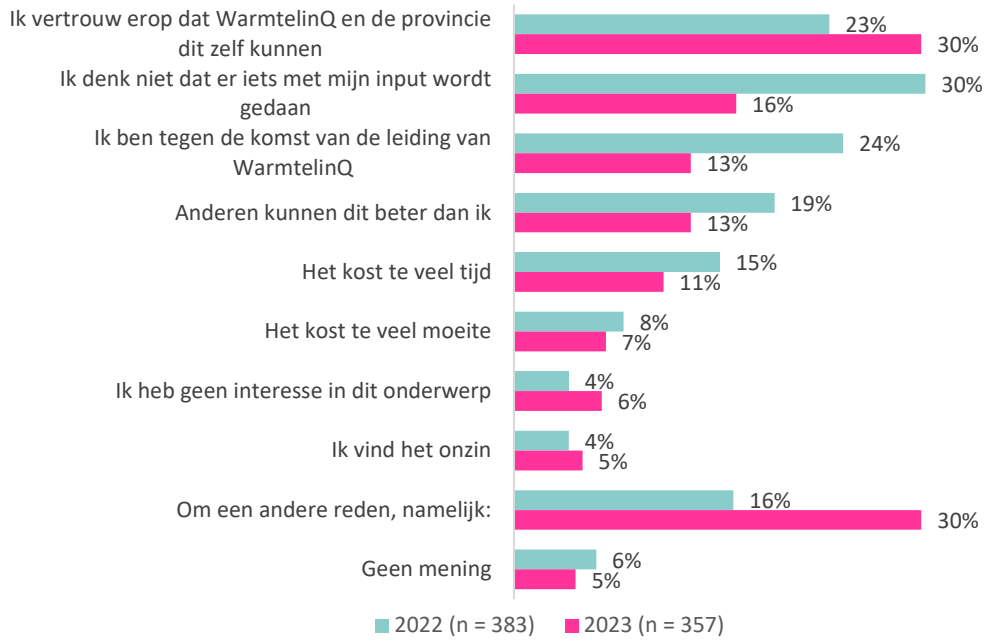

	2022 (n = 383)	*2023 (n = 357)*
Ik vertrouw erop dat WarmtelinQ en de provincie dit zelf kunnen	*23%*	*30%*
Ik denk niet dat er iets met mijn input wordt gedaan	*30%*	*16%*
Ik ben tegen de komst van de leiding van WarmtelinQ	*24%*	*13%*
Anderen kunnen dit beter dan ik	*19%*	*13%*
Het kost te veel tijd	*15%*	*11%*
Het kost te veel moeite	*8%*	*7%*
Ik heb geen interesse in dit onderwerp	*4%*	*6%*
Ik vind het onzin	*4%*	*5%*
Om een andere reden, namelijk:	*16%*	*30%*
Geen mening	*6%*	*5%*

De provincie Zuid-Holland maakt voor WarmtelinQ tussen Rijswijk en Leiden een provinciaal inpassingsplan, waarvoor verschillende onderzoeken gedaan worden en officiële documenten worden opgesteld. Inwoners en andere belanghebbenden kunnen op het provinciaal inpassingsplan reageren en hun zienswijze geven. Aan invullers is gevraagd of zij een bericht willen ontvangen wanneer en hoe zij op deze documenten kunnen reageren. Twee derde van de invullers is hierin geïnteresseerd.

Wilt u een bericht ontvangen over wanneer en hoe u kunt reageren op deze documenten?
Enkele keuze (n = 1.668)

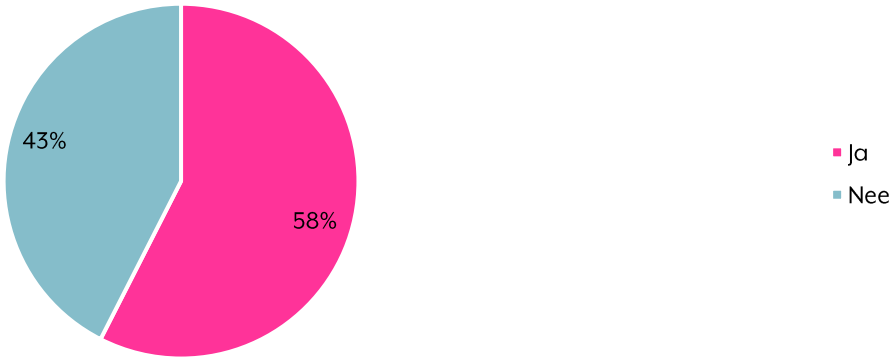

	%
Ja	*57%*
Nee	*41%*

Inwoners zijn positief over het feit dat zij bij WarmtelinQ werden betrokken in de vorm van dit onderzoek: negen op de tien invullers geeft hier een voldoende voor. 65% geeft zelfs een 8 of hoger. Dit is vergelijkbaar met 2022.

Wat vindt u ervan dat WarmtelinQ en de provincie Zuid-Holland u via dit onderzoek bij de plannen voor WarmtelinQ betrekken? *Slider zevenpuntsschaal*

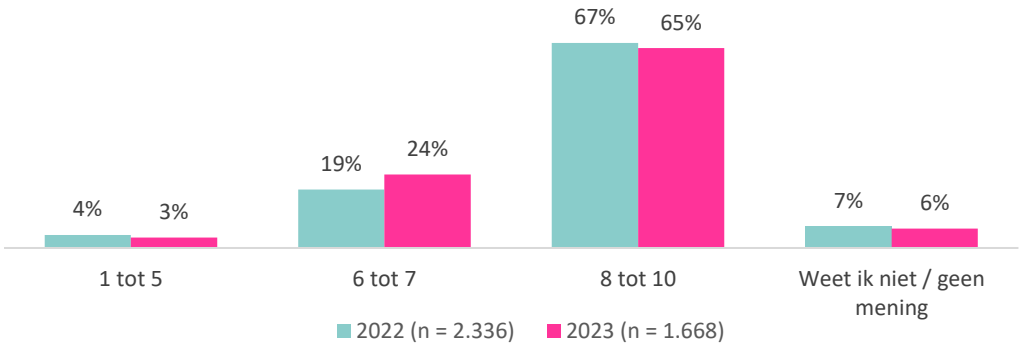

	2022 (n = 2.336)	*2023 (n = 1.668)*
1 tot 5	*4%*	*3%*
6 tot 7	*19%*	*24%*
8 tot 10	*67%*	*65%*
Weet ik niet / geen mening	*7%*	*6%*

Gemeenten

HOOFDSTUK 4

Verschillen tussen gemeenten

In de analyse is naast de resultaten van alle respondenten ook gekeken naar de mening van inwoners in de verschillende gemeenten. Per gemeente hebben er tussen de 32 (Zoeterwoude) en 498 (Den Haag) inwoners meegedaan aan het onderzoek. Door het aantal invullers per gemeente is het (in enige mate) mogelijk om te kijken naar de verschillen tussen de gemeenten. De resultaten van de in het rood gemarkeerde gemeenten moeten echter als indicatief worden beschouwd vanwege het relatief lage aantal invullers. In de bijlage is in tabelvorm weergegeven hoe de inwoners uit de gemeenten over de verschillende onderdelen denken, waarbij de vragen met een n van lager dan 300 niet zijn meegenomen. In het algemeen zijn de verschillen tussen de gemeenten niet heel erg groot. Hieronder wordt er kort op elke gemeente ingezoomd, waarbij de belangrijkste en meest interessante verschillen tussen de gemeenten beschreven worden.

	N	*%*
Den Haag	*498*	*30%*
Leiden	*464*	*28%*
Leidenschendam-Voorburg	*197*	*12%*
Rijswijk	*117*	*7%*
Voorschoten	*105*	*6%*
Leiderdorp	*85*	*5%*
Katwijk	*71*	*4%*
Oegstgeest	*57*	*3%*
Wassenaar	*42*	*3%*
Zoeterwoude	*32*	*2%*

Den Haag

Invullers uit Den Haag vinden het gemiddeld belangrijk dat woningen aardgasvrij worden verwarmd. Ook over het gebruiken van restwarmte uit de Rotterdamse haven is een meerderheid van de invullers positief, waarmee zij niet veel verschillen van andere gemeenten. Inwoners hebben beperkt de behoefte om op de hoogte gehouden te worden of mee te praten over WarmtelinQ. Als er werkzaamheden plaats vinden in hun buurt, vinden inwoners uit Den Haag het belangrijk dat er na de herinrichting meer groen komt.

Leiden

In Leiden vinden relatief veel inwoners het belangrijk dat woningen zonder aardgas worden verwarmd. Ook zijn zij positief over het idee om hiervoor restwarmte uit de Rotterdamse haven te gebruiken. Net als bij andere gemeenten wil een meerderheid op de hoogte gehouden worden van WarmtelinQ. Ook de wens om mee te praten over de plannen van WarmtelinQ is gemiddeld.

Leidschendam-Voorburg

In deze gemeente is een relatief groot deel van de invullers al eens betrokken geweest bij WarmtelinQ. Invullers staan dan ook positief tegenover het idee om huizen en gebouwen te verwarmen met restwarmte. In deze gemeente is veel interesse om op de hoogte te blijven van WarmtelinQ.

Rijswijk

In vergelijking met andere gemeenten was een groot deel van de invullers uit Rijswijk al bekend met WarmtelinQ. Ook in de toekomst blijven zij graag op de hoogte. Met betrekking tot de interesse om mee te praten over WarmtelinQ zijn invullers uit Rijswijk gemiddeld geïnteresseerd.

Voorschoten

In Voorschoten heeft een relatief groot deel van de invullers al eens meegedacht of informatie ontvangen over WarmtelinQ. Vergelijkbaar met andere gemeenten is een meerderheid van de invullers uit Voorschoten positief over het verwarmen van gebouwen en woningen met restwarmte. In deze gemeente is veel interesse voor het meedenken over aanpassingen in de buurt, wanneer door werkzaamheden mogelijkheden ontstaan. Ook blijven invullers uit Voorschoten graag op de hoogte van de voortgang van WarmtelinQ. Zij praten hier ook graag over mee.

Leiderdorp

Relatief weinig invullers uit Leiderdorp zijn eerder betrokken geweest bij WarmtelinQ. Wel vindt een relatief groot deel van deze invullers het belangrijk dat woningen zonder aardgas worden verwarmd. Bij aanpassingen aan hun wijk tijdens de werkzaamheden hechten inwoners uit deze gemeente het meeste waarde aan het behouden van groen. Invullers uit Leiderdorp hebben relatief weinig behoefte om op de hoogte te blijven van WarmtelinQ.

Katwijk

Onder de invullers uit Katwijk was een relatief groot deel nog niet bekend met het project WarmtelinQ voorafgaand aan het invullen van de vragenlijst. Van de invullers die WarmtelinQ wel kenden is een klein deel al eerder betrokken geweest. In deze gemeente is de minste behoefte om op de hoogte te blijven. Ook vinden invullers uit deze gemeente het het minst belangrijk dat woningen zonder aardgas worden verwarmd. Toch is er een relatief hoge interesse om in de toekomst mee te praten.

Oegstgeest

Invullers uit Oegstgeest hechten het meeste belang aan het verwarmen van woningen zonder aardgas en zijn ook het meest positief over het gebruiken van restwarmte uit de Rotterdamse haven voor het verwarmen van huizen en gebouwen. In deze gemeente hechten invullers veel waarde aan een duurzame aanleg van de warmtetransportleiding. Ook blijven zij graag op de hoogte en denken zij graag mee over WarmtelinQ.

Wassenaar

Ook in Wassenaar ligt het percentage invullers dat al bekend was WarmtelinQ relatief laag. Invullers uit deze gemeente zijn het minst enthousiast over het verwarmen van huizen met restwarmte uit de haven van Rotterdam.

Zoeterwoude

De bekendheid van WarmtelinQ is bij invullers uit Zoeterwoude gemiddeld, maar de betrokkenheid ligt lager dan bij andere gemeenten. Ook hechten invullers uit Zoeterwoude relatief weinig waarde aan het duurzaam verwarmen van huizen. Toch zijn deze invullers relatief positief over het idee om restwarmte uit de Rotterdamse haven hiervoor te gebruiken. In de toekomst blijven invullers uit Zoeterwoude graag op de hoogte van WarmtelinQ.

Onderzoeksverantwoording

HOOFDSTUK 5

De vragenlijst voor dit onderzoek is opgesteld in samenwerking met WarmtelinQ. Deze vragenlijst was te vinden via www.denkmeeoverwarmtelinq.nl. Het onderzoek is uitgezet onder inwoners van tien gemeenten in de provincie Zuid-Holland: Den Haag, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Leidschendam-Voorburg, Oegstgeest, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude. Inwoners van deze gemeenten zijn op verschillende manieren op de hoogte gebracht van het onderzoek. De leden van het Citisenspanel die in de doelgemeenten wonen werden via e-mail uitgenodigd. Daarnaast draaide er gedurende de hele looptijd van het onderzoek locatiegerichte campagnes op de kanalen van DPG Media, Facebook en Instagram. Hierboven vindt u een beeld uit de online campagne. Voor minder digitaal vaardige inwoners was een 0800-nummer beschikbaar om een papieren vragenlijst aan te vragen. In totaal werd de vragenlijst 1.732 keer ingevuld. De resultaten zijn vervolgens gefilterd, waarbij 48 invullers van buiten de gemeente en 112 dubbele invullers zijn verwijderd. Dit leidde tot een netto respons van 1.668 invullers.

Tabel 1 geeft inzicht in de verdeling van de respons over het Citisens panel, de invullers van vorig jaar en de open link. De respons vanuit het Citisenspanel betrof 33% van het totaal aantal uitgenodigde panelleden. Dit is vergelijkbaar met de andere onderzoeken die via het Citisenspanel worden uitgezet.

	%
Citisenspanel	*73%*
Open link	*19%*
Deelnemers vorig jaar	*8%*

Tabel 1: Respons verdeeld over campagne en panel (n = 1.668)

Representativiteit

Het totaal aantal invullers van dit onderzoek is met 1.668 hoog genoeg om in de basis te spreken van een representatieve steekproef. Hier staat tegenover dat de achtergrondkenmerken van de doelpopulatie niet volledig in kaart zijn te brengen, en de

resultaten om deze reden niet gewogen zijn. Dit betekent dat de respons dus geen directe afspiegeling vormt van de populatie. Wel geven de resultaten een goede indicatie van de houding van de invullers uit de doelpopulatie.

Naarmate het aantal respondenten dat een vraag heeft beantwoord kleiner wordt, wordt de foutmarge en daarmee de onzekerheid groter. Voor een groot deel van de gemeenten is het aantal invullers na uitsplitsing te laag om uitspraken te doen die representatief zijn voor inwoners van deze gemeenten. Enkel het aantal invullers uit de gemeenten Den Haag en Leiden is hoog genoeg om met een foutmarge van 5% en een betrouwbaarheidsinterval van 95% betrouwbare uitspraken te kunnen doen. De resultaten zijn echter niet gewogen, en daarmee dus geen representatieve afspiegeling van de inwoners van deze gemeenten. Ze geven wel een goede indicatie van de mening van de inwoners uit de gemeenten.

Samenstelling invullers

Onderstaande afbeelding brengt in kaart waar de invullers van het onderzoek vandaan komen. Het grootste deel van de inwoners komt uit Leiden, maar ook inwoners langs andere delen van het tracé zijn bereikt.

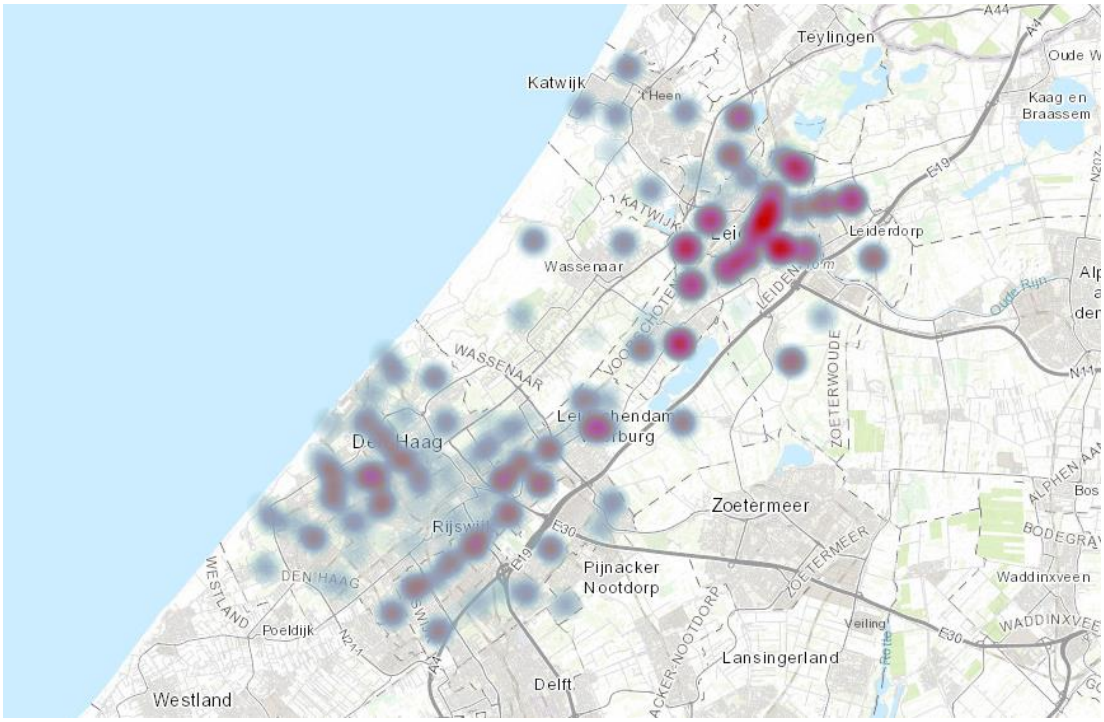

Afbeelding: Heatmap op basis van postcodes

Naast postcode is ook naar het geboortejaar van invullers gevraagd. In de tabel hieronder is de verdeling op leeftijd te zien. Hieraan valt op dat inwoners onder de 40 relatief weinig hebben deelgenomen aan de vragenlijst.

Wat is uw geboortejaar? (n = 1.668)

	%
Jonger dan 40 jaar	*14%*
40 tot 65 jaar	*46%*
65 tot 80 jaar	*37%*
Ouder dan 80 jaar	*2%*